

แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์
แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
พ.ศ. 2565-2569

Groundwater

แผนแม่บทนี้ได้รับความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล
ในการประชุมครั้งที่ 7/2564 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564
คณะกรรมการน้ำบาดาล
ในการประชุมครั้งที่ 2/2564 เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2564

จัดทำโดย : ส่วนบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล
สำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล
ฉบับปรับปรุง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
(สำหรับใช้ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568)

คำนำ

แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 - 2569 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล โดยทั้งนี้จะครอบคลุมถึงการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร อุปกรณ์และเครื่องมืออันจำเป็นของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลให้มีความพร้อมในการดำเนินการตามแผนงานและโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผล ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างเป็นธรรมาภิบาล

การจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 - 2569 ฉบับนี้ ได้มีการศึกษาข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT Analysis) เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ สำหรับการจัดทำแผนงานโครงการให้เป็นไปตามภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570) (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (ปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2566 - 2580) แผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2567) และแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 - 2570)

กองทุนพัฒนาน้ำบาดาล หวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 - 2569 ฉบับนี้ จะเป็นกรอบแนวทางในการสนับสนุนการศึกษาวิจัย พัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และประเทศชาติต่อไป

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
สำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล
ส่วนบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล
2567

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์.....	3
บทที่ 2 การวิเคราะห์สถานการณ์ และทิศทางนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง	4
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs).....	4
แผนระดับที่ 1.....	5
1.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580).....	5
แผนระดับที่ 2.....	9
2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.....	9
2.2 แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง).....	10
2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570).....	11
2.3 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570).....	12
แผนระดับที่ 3.....	12
3.1 (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (ปรับปรุงช่วงที่ 1 พ.ศ. 2566 – 2580).....	12
3.2 แผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2567).....	13
3.3 แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570).....	13
บทที่ 3 การดำเนินงานที่ผ่านมา.....	15
1. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564	15
2. การใช้จ่ายเงินของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในช่วงแผนแม่บทเพื่อการพัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564.....	17
3. ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569	19
4. การใช้จ่ายเงินของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในช่วงแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569	20

บทที่ 4	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT Analysis).....	22
	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร.....	22
	จุดแข็ง (Strengths).....	22
	จุดอ่อน (Weaknesses).....	22
	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร	23
	โอกาส (Opportunities).....	23
	อุปสรรค (Threats).....	23
บทที่ 5	วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 และแนวโน้มทิศทางการให้เงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล.....	24
	1. วิสัยทัศน์	24
	2. เป้าประสงค์	24
	3. ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์	24
	ยุทธศาสตร์ที่ 1	24
	ยุทธศาสตร์ที่ 2	26
	ยุทธศาสตร์ที่ 3	27
	ยุทธศาสตร์ที่ 4	28
	4. แนวโน้มทิศทางการให้เงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล	30
บทที่ 6	การติดตามประเมินผลแผนงาน โครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569	32

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1	แผนภูมิการบริหารงานของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล 3
ภาพที่ 2	การดำเนินโครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล และสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 18
ภาพที่ 3	การสนับสนุนงบประมาณโครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564..... 19
ภาพที่ 4	การดำเนินโครงการภายใต้ 4 ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569 (สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566)..... 21
ภาพที่ 5	การสนับสนุนงบประมาณโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569 (สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 – 2566)..... 21

บทที่ 1 บทนำ

หลักการและเหตุผล

เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไปว่า “น้ำ” เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทั้งหมดในโลก และเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยสถานการณ์น้ำของประเทศไทยในภาพรวมมีทรัพยากรน้ำที่กักเก็บตามแหล่งต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นปริมาณน้ำบนผิวดินที่เกิดจากฝน โดยหักลบการซึมลงใต้ดินและการระเหยออก มีปริมาณรวมจำนวน 285,277 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณน้ำบาดาลที่กักเก็บในแอ่งน้ำบาดาลทั้ง 27 แอ่ง ทั่วประเทศ จำนวน 1.13 ล้านล้านลูกบาศก์เมตร มีบ่อน้ำตื้นจำนวน 1.92 ล้านลูกบาศก์เมตร น้ำเติมรายปี จำนวน 72,987 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งน้ำบาดาลที่มีศักยภาพพัฒนาขึ้นมาใช้ได้ จำนวน 48,385 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี และมีการใช้น้ำสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำนวน 14,741 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี (การบริหารจัดการน้ำ สททช. และสำนักสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

ในรอบหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาสภาวะความแห้งแล้งมากผิดปกติจากความผันแปรของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรน้ำบาดาลจึงเป็นทางเลือกที่สำคัญในการพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหามหาขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ตลอดจนเป็นปัจจัยการผลิตในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งแนวโน้มการใช้น้ำบาดาลมีอัตราเพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศโลกที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี หากย้อนกลับไปในปี 2562 พบว่า ประเทศไทยประสบภาวะภัยแล้งอย่างหนักจากปรากฏการณ์เอลนีโญในช่วงฤดูแล้ง เกิดภาวะฝนทิ้งช่วง และเมื่อถึงฤดูฝนก็มีฝนตกน้อย จนทำให้ระดับน้ำต้นทุนในเขื่อนที่กักเก็บไว้สำหรับฤดูแล้ง ปี 2563 น้อยตามไปด้วย สัญญาณการขาดแคลนน้ำจึงเริ่มปรากฏให้เห็นตั้งแต่ช่วงปลายปี 2562 และได้ส่งผลกระทบต่อเนื่องมาจนถึง ปี 2563

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งน้ำบาดาล และปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ประกอบกับที่ได้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นในกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เรียกโดยย่อว่า “กพน.” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการศึกษา วิจัย พัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม (มาตรา 7 จัตวา วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546) ซึ่งการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลจะต้องเป็นไปตามแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ควบคุมการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล โดยได้สนับสนุนการศึกษา วิจัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านน้ำและการใช้ประโยชน์อย่างสมดุล พัฒนาและยกระดับการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำบาดาลเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ศึกษา วิจัย พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิชาการน้ำบาดาลเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล ควบคุมกำกับ ดูแลทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมโดยมีธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม เห็นได้จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการสำรวจ ศึกษา วิจัย ประเมินศักยภาพแหล่งน้ำบาดาลในแอ่งน้ำบาดาล สำรวจและจัดทำแผนที่แหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่หน้าที่ยาก ภูเขาสูง ชายฝั่งทะเล ศึกษาและพัฒนาจัดทำฐานข้อมูลด้านอุปสงค์ (demand side) เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพิจารณา

ศักยภาพเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ตอบสนองความต้องการแหล่งน้ำและเพื่อการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมในภาวะฉุกเฉิน มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล ศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่สำคัญ สนองต่อการพัฒนาประเทศและแก้ไขภาวะวิกฤติ นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา ระบบการเฝ้าระวังตรวจสอบระดับน้ำและคุณภาพน้ำบาดาล รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล ตลอดจน การศึกษา วิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง อีกทั้ง ได้มีการเสนอแนะนโยบายและแผนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมที่มีความชัดเจนครอบคลุมทุกภารกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างครบถ้วน รวมไปถึงการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัย เพื่อนำไปสู่การวางแผนบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ

คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล มีองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 ฉ แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ ให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลแต่งตั้งให้ผู้อำนวยการสำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล เป็นกรรมการและเลขานุการ (ภาพที่ 1) โดยมาตรา 7 สัตต แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 กำหนดให้คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ควบคุมการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 จัตวา วรรคหนึ่ง
  2. เสนอแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการน้ำบาดาล
  3. เสนอแนะรัฐมนตรีในการออกประกาศตามมาตรา 7 จัตวา
  4. เสนอและรายงานต่อคณะกรรมการน้ำบาดาลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล
  5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล หรือตามที่คณะกรรมการน้ำบาดาลมอบหมาย
- กองทุนพัฒนาน้ำบาดาล จึงได้จัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569 ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ

การใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

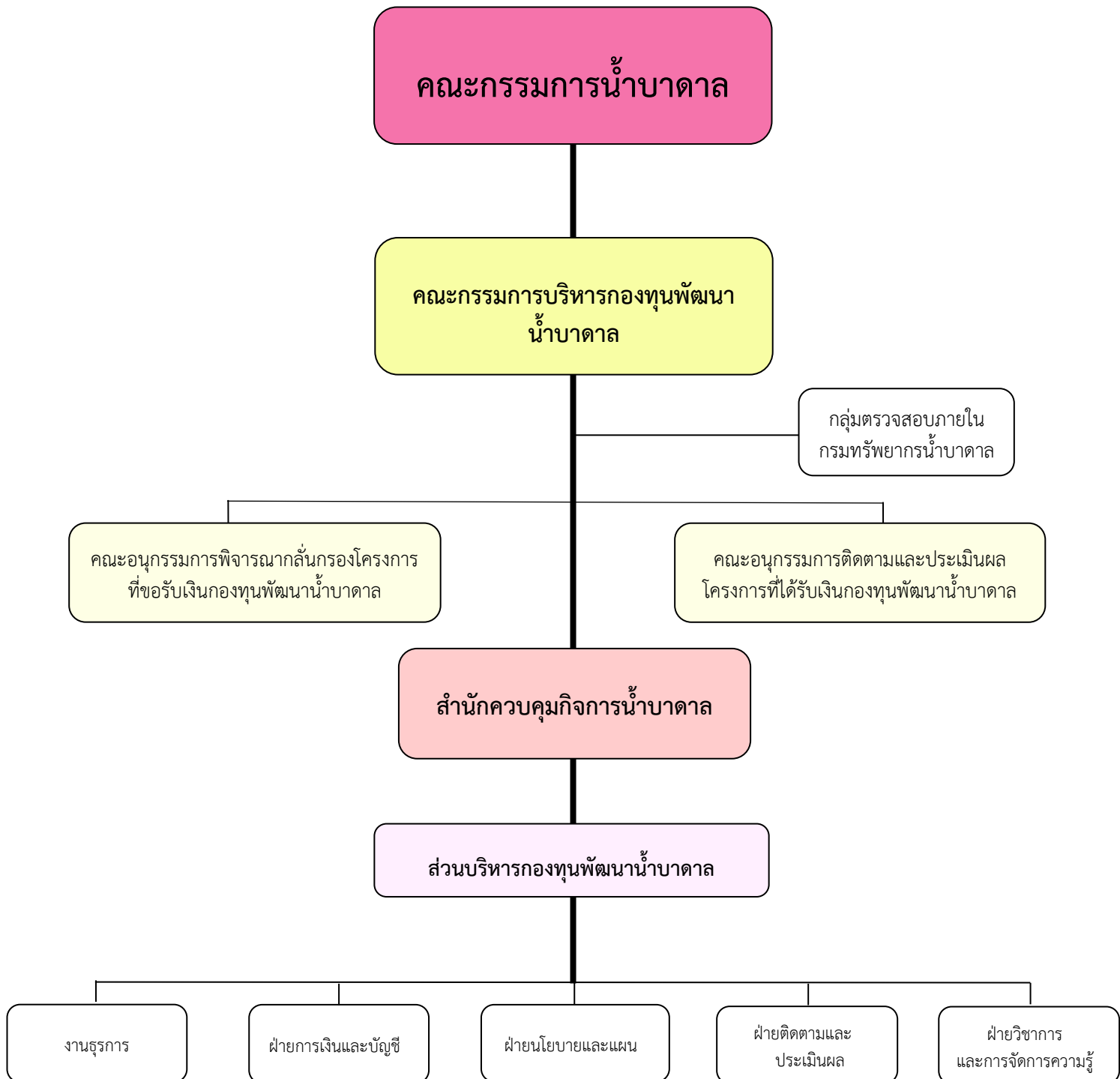
1. ต้องเป็นไปตามมาตรา 7 เบญจ
  - (1) การศึกษา สำรวจ วิจัย และการวางแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
  - (2) การช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการทดแทนและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล
  - (3) ค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ตามที่ตกลงกับกระทรวงการคลัง
  - (4) ค่าใช้จ่ายในการจ้างเอกชนจัดเก็บค่าใช้น้ำบาดาล และค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล

2. ต้องเป็นไปตามแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
3. ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล
4. ต้องจัดทำเป็นโครงการ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการสนับสนุนการศึกษา วิจัย พัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สามารถตอบสนองต่อทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

ภาพที่ 1 : แผนภูมิการบริหารงานของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

บทที่ 2

การวิเคราะห์สถานการณ์ และทิศทางนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง

แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569 มีความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 รวมทั้งเป้าหมาย แผนและนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เป้าหมายที่ 6 : การจัดการน้ำและสุขาภิบาล (Clean Water and Sanitation)

แผนระดับที่ 1

1.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

แผนระดับที่ 2

2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

2.2 แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

2.4 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนระดับที่ 3

3.1 (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (ปรับปรุงช่วงที่ 1 พ.ศ. 2566 – 2580)

3.2 แผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2567)

3.3 แผนปฏิบัติการราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นชุดเป้าหมาย การพัฒนาระดับโลกหลังปี พ.ศ. 2558 ที่ได้รับการรับรองจาก 193 ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ รวมถึงประเทศไทย เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2558 ครอบคลุมช่วงระยะเวลาที่ต้องบรรลุภายใน 15 ปี ได้เป็นทิศทางการพัฒนาที่ทุกประเทศที่ต้องดำเนินการร่วมกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ไปจนถึงปี พ.ศ. 2573 โดยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย (Goals) ซึ่งสะท้อน ‘3 เสาหลักของมิตินิยามที่ยั่งยืน’ (Three Pillars of Sustainability) คือ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม บวกกับอีก 2 มิติ คือ มิติด้านสันติภาพและสถาบัน และมิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนาที่เชื่อมร้อยทุกมิติของความยั่งยืนไว้ด้วยกัน ภายใต้หนึ่งเป้าหมายจะประกอบไปด้วยเป้าหมายย่อย ๆ ที่เรียกว่า เป้าหมายย่อย (Targets) ซึ่งมีจำนวน ทั้งหมด 169 เป้าหมายย่อย โดยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เน้นการพัฒนาที่ครอบคลุม มุ่งการเปลี่ยนแปลง และบูรณาการที่ทุกประเทศต่างมีโจทย์ที่จะต้องนำไปปฏิบัติไม่ใช่เฉพาะแค่ประเทศยากจน รวมถึงเน้นการนำไปปฏิบัติและไปปรับให้เหมาะกับบริบทของพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาในระดับท้องถิ่น

เป้าหมายที่สะท้อนมิติด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ เป้าหมายที่ 6 : การจัดการน้ำและสุขาภิบาล (Clean Water and Sanitation) เพื่อสร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล ให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้

สำหรับทุกคน (Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all) โดยมีเป้าหมายย่อยที่เกี่ยวข้องดังนี้

(6.1) บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ ภายในปี พ.ศ. 2573

(6.4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำ และจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำ ภายในปี พ.ศ. 2573

(6.5) ดำเนินการบริหารจัดการน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ รวมถึงผ่านทางความร่วมมือระหว่างเขตแดนตามความเหมาะสม ภายในปี พ.ศ. 2573

(6.6) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำรวมถึงภูเขาป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำ และทะเลสาบ ภายในปี พ.ศ. 2563

6.a ขยายความร่วมมือระหว่างประเทศและสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาในกิจกรรมและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับน้ำและสุขาภิบาล ซึ่งรวมถึงการเก็บกักน้ำ การขจัดเกลือ ประสิทธิภาพการใช้น้ำ การบำบัดน้ำเสีย เทคโนโลยีการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปี พ.ศ. 2573

6.b สนับสนุนและเพิ่มความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการน้ำและสุขาภิบาล

แผนระดับที่ 1

1.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันให้บรรลุเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด โดยภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประเทศจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ระยะยาว พร้อมทั้งแนวทางยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินการ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศ และประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ดังนี้

วิสัยทัศน์ประเทศ

“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

เป้าหมายการพัฒนา คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ มุ่งเน้นการพัฒนาคน เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมายการพัฒนา คือ การยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด (1) การต่อยอดอดีตโดยมองกลับไปยังรากเหง้า จุดเด่น และความได้เปรียบของประเทศ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม (2) ปรับปัจจุบัน เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และ (3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต โดยเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ และปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

เป้าหมายการพัฒนา คือ พัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สู่งการเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีอาชีพตามความถนัดของตน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

เป้าหมายการพัฒนา คือ การดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ไปสู่กลไกการบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรม และทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายการพัฒนา คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันอย่างบูรณาการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน มีการสร้างสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมายการพัฒนา คือ การปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐ ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ รวมถึงระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัยและความเป็นสากล เพื่อนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล คือ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่มีปัญหาความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัญหาด้านทรัพยากรน้ำที่ยังไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการได้อย่างเต็มศักยภาพและมีความเสี่ยงในการขาดแคลนในอนาคต โดยปัญหาเชิงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะก่อให้เกิดจุดอ่อนของการรักษาและยกระดับฐานการผลิตและบริการของประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้น้อมนำศาสตร์ของพระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยยึดหลัก 3 ประการคือ “มีความพอประมาณ มีเหตุผลมีภูมิคุ้มกัน” มาเป็นหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติควบคู่กับ

การนำเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย มาเป็นกรอบแนวคิดที่จะผลักดันดำเนินการเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดในอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2580

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น ทำให้การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ถูกดำเนินการบนพื้นฐานความเชื่อในการเติบโตร่วมกันไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน ไม่ให้มากหรือน้อยจนเกินไป อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดหลักของแผน คือ เติบโต สมดุล ยั่งยืน ซึ่งเป็นหัวใจของยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ ทั้งนี้ มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ให้เติบโตและมีความเป็นธรรมบนความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ด้วยเศรษฐกิจฐานชีวภาพ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มความเป็นธรรมทางสังคม สามารถลดความเสี่ยงของผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและลดปัญหาความขาดแคลนของทรัพยากรลงได้ โดยมีเป้าหมายสู่สังคมที่มีระดับคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น แต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำลง ผ่านแนวทางและมาตรการต่าง ๆ เช่น การบริโภคและการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาฐานทรัพยากรสัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร และเสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ โดยมีประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 **อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ** มีการวางแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบนพื้นฐานของการรักษาสมดุลนิเวศ ส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจัดการอนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลองและแหล่งน้ำธรรมชาติ มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนองค์กรเอกชน เอกชน มีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักต่อคุณค่าและความสำคัญของแม่น้ำ คู คลอง

1.2 **ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน** โดยส่งเสริมการบริโภคและการผลิตสีเขียวอย่างยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคและการผลิตวิธีคิดและวิถีชีวิตของบุคคลและองค์กรให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากที่สุด การสร้างการมีจิตสำนึกในการผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมบริโภคอย่างพอเพียงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคมจูงใจผู้บริโภคและผู้ผลิต เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ประกอบการอย่างเคร่งครัด

2. พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง มีข้อกำหนด รูปแบบ และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้พื้นที่ตามศักยภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนา “เมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืนอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ” โดยให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนผังภูมินิเวศ การพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรม อุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศ พัฒนาพื้นที่ต้นแบบตามแผนผังภูมินิเวศในทุกจังหวัดอย่างยั่งยืน ลดการปลดปล่อยมลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ สวงวนรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอุทยานธรณีวิทยา แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน โดยมีประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล โดยปรับปรุงมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศตามมาตรฐานสากล และบังคับใช้มาตรฐานสิ่งแวดล้อมด้านดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ กับทุกภาคส่วนอย่างเคร่งครัด การพัฒนามาตรฐานและระบบจัดการมลพิษกำเนิดใหม่ พร้อมทั้งขจัดมลพิษและแก้ไขฟื้นฟูผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้าน ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ อันเกิดจากโครงการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาและใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อลดมลพิษ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2.2 สงวนรักษา อนุรักษ์ ป่าไม้ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยกำหนดให้ภาครัฐเป็นแกนกลางในการให้ความรู้ ประชาชน และบูรณาการทุกภาคส่วนในการเพิ่มและรักษาพื้นที่สีเขียว เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศ การฟื้นฟูระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมกับการปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้เรื่องการใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่ป่าอย่างสมดุล การพัฒนาและส่งเสริมกลไกคาร์บอนเครดิตและกลไกค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ

3. ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ มุ่งส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมของคนไทย พัฒนาเครื่องมือและกลไกเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ รองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคตรวมทั้งจัดตั้งและพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพัฒนาระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ไขปัญหาและลดความขัดแย้ง พัฒนา และดำเนินโครงการยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

3.1 ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย โดยปรับปรุงกลไกรัฐและพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนและภาคเอกชนให้รองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3.2 พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต โดยพัฒนาและยกระดับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกลไกในการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมในพื้นที่สำคัญ พร้อมทั้งประยุกต์ใช้นวัตกรรมเวทีดิจิทัลเพื่อรังสรรค์นโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมทั้งพัฒนาระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม โดยเพิ่มบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ คุ้มครองและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม และกระบวนการมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์ในโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ ทั้งนี้ รวมถึงการกระจายอำนาจและการสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชุมชน องค์กรประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการพัฒนาและออกกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และองค์กรในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพตามหลักนิติธรรมและหลักประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม ที่จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำ และป้องกันแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ครอบคลุม ทั้งปัญหาเดิมและปัญหาอุบัติใหม่อันจะทำให้เกิดการจัดการอย่างยั่งยืน สามารถเยียวยาฟื้นฟูบุคคลชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่

เสียหายได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม พร้อมทั้งพัฒนาความร่วมมือในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนกับประเทศอาเซียนและภูมิภาคอื่นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของภูมิภาค การฟื้นฟูและขยายพื้นที่สีเขียว และความหลากหลายทางชีวภาพในภูมิภาค รวมทั้งการเพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมก่อนการตัดสินใจในโครงการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อข้ามพรมแดน การเพิ่มความร่วมมือในเรื่องการจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคได้อย่างทั่วถึงและทันการณ์ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานยุติธรรมในภูมิภาค ในการสร้างระบบยุติธรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

3.3 จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วม ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ รวมทั้ง ประเด็นบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน โดยกำหนดและจัดโครงสร้าง เพื่อขับเคลื่อนประเด็นร่วมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ โดยใช้เครื่องมือทันสมัย และให้มีหน่วยงานรับผิดชอบ ส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรม

3.4 พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการขึ้นเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล โดยพัฒนาโครงการสำคัญที่จะกำหนดอนาคตของประเทศให้ทันสมัย โดยปรับกระบวนการวางแผนแบบองค์รวม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวของประเทศโดยเร็ว

แผนระดับที่ 2

2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมาย และประเด็นยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ เพื่อให้ส่วนราชการสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และป้องกันการเกิดความสับสน แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีความสำคัญในการเป็นแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติที่วางไว้ในปี 2580 พร้อมทั้งถ่ายทอดไปสู่แนวทางในการปฏิบัติในแผนระดับที่ 3 ของหน่วยงาน โดยประเด็นภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ได้แก่ **ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน** ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อปรับสภาพแวดล้อมของประเทศให้มีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน สนับสนุนการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านการอนุรักษ์และฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน จึงเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่สนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการเติบโตบนหลักของการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟูและสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่เหมาะสม ลดการสร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ มีการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทั้งกระบวนการ เกิดฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและความอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน

โดยประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน ได้กำหนดแผนย่อยไว้ทั้งหมด 5 แผนย่อย โดยแผนย่อยที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล มีจำนวน 3 แผนย่อย รายละเอียดดังนี้

1. แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว เป้าหมาย 180101 การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น
2. แผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เป้าหมาย 180401 คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์
3. แผนย่อยการยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ เป้าหมาย 180501 คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี

2.2 แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ได้บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศซึ่งต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ (1) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (2) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และ (3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งได้บัญญัติให้การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศเป็นไปตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 โดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้บัญญัติให้การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ แต่ละด้านต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ ทั้งนี้ ภายหลังจากที่ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ส่งผลให้ต้องมีการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ ในปีพ.ศ. 2564 เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) จะดำเนินการคู่ขนานไปกับเล่มแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม ที่ประกาศใช้เมื่อเดือนเมษายน 2561 โดยแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ประกอบด้วย 13 ด้าน ซึ่งด้านที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ได้แก่ **ด้านที่ 6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** มีเป้าหมาย 4 เป้าหมาย ได้แก่

- 1) สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแล รักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ
- 2) มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและข้อตกลงระหว่างประเทศ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ
- 3) ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืนเป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- 4) เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ

2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ได้ประกาศให้ใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2570 เพื่อทำหน้าที่เป็นแผนระยะทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ประเทศควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติ โดยบริบทการพัฒนาประเทศของแผนดังกล่าว ได้ทบทวนสถานะของการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านความมั่นคง ความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ รวมถึงนำเสนอผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงระดับโลกและผลกระทบจากวิกฤตโควิด – 19 ที่มีต่อประเทศไทย ในส่วนของสถานะของประเทศและผลจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลกในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล คือ ด้านทรัพยากรน้ำ ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งแหล่งน้ำต้นทุนที่เป็นแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน อย่างไรก็ตาม ด้วยปริมาณความต้องการใช้น้ำที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำตามธรรมชาติทั้งจากการกระทำของมนุษย์และปัจจัยตามธรรมชาติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของฝนที่ทำให้แหล่งน้ำต้นทุนหลายแหล่งมีปริมาณน้ำที่เก็บกักได้ในแต่ละปีลดลงจากในอดีต ส่งผลให้ปัญหาการขาดแคลนน้ำยังคงเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและเป็นความท้าทายที่สำคัญของการบริหารจัดการน้ำของประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ภายใต้องค์ประกอบในแต่ละด้าน ได้มีการกำหนด 13 หมายเหตุที่สำคัญ ซึ่งหมายเหตุที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ได้แก่

หมายเหตุที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง ภายใต้มิติ ภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย ซึ่งเป็นหมายเหตุที่มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ในเป้าหมายการใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ โดยมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญกับการเติบโตที่เน้นหลักการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ การรักษา ฟื้นฟูและสร้างใหม่ เพื่อให้มีฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินความพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ รวมถึงการผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ภายใต้มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหมายเหตุที่มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ สนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนา และใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อลดมลพิษและผลกระทบสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหมายเหตุที่มีความเชื่อมโยงกับด้านที่ 5 ของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเป้าหมายที่ 3 ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ โดยสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและ

เสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ และดูแลภัยพิบัติจากน้ำทั้งระบบ โดยมีการจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ให้สามารถลดความสูญเสียและความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเพิ่มความร่วมมือในเรื่องการจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคได้อย่างทั่วถึงและทันการณ์

2.4 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570)

วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยมีเสถียรภาพ ประชาชนอยู่ดีมีสุข ปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ มีศักยภาพบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม และรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติอย่างยั่งยืน”

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570) แบ่งออกเป็น 2 หมวด และมี 17 นโยบายและแผนความมั่นคง โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ดังนี้

หมวดประเด็นศักยภาพความมั่นคง เป็นประเด็นเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถของประเทศในการป้องกันและแก้ไขประเด็นความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 17 การสร้างความมั่นคงเชิงพื้นที่ มุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่เป้าหมายระดับตำบลเพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยขยายแนวความคิดการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ และแผนตำบล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้เป็นรูปธรรม โดยพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านความมั่นคงเชิงพื้นที่ให้แก่ประชาชน ด้วยการนำนโยบายและแผนความมั่นคงต่าง ๆ รวมถึงประเด็นความมั่นคงในระดับพื้นที่ที่สำคัญ อาทิ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งทางพลังงาน อาหาร และน้ำ ไปใช้กำหนดทิศทางเพื่อแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทภัยความมั่นคงในพื้นที่ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงานความมั่นคงในระดับพื้นที่ และเครือข่ายการเสริมสร้างความมั่นคงเชิงรุกในระดับพื้นที่ทั้งภาครัฐและนอกภาครัฐให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลประสานการดำเนินการ และสะท้อนความต้องการจากระดับพื้นที่สู่ระดับนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

แผนระดับที่ 3

3.1 (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (ปรับปรุงช่วงที่ 1 พ.ศ. 2566 – 2580)

วิสัยทัศน์

“ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจากอุทกภัยลดลง อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน”

เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ข้างต้น แผนดังกล่าวได้มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้ 5 ด้าน เนื่องจากการบริหารจัดการน้ำมีความเชื่อมโยงตั้งแต่พื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ จำเป็นต้องได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูอย่างเป็นระบบทั้งในพื้นที่ป่าต้นน้ำ การชะล้างพังทลายของดิน แก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิดทั้งจากชุมชน พื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่เกษตร จึงได้มีการรวบรวมด้านที่ 4 (เดิม) การจัดการคุณภาพน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และด้านที่ 5 (เดิม) การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน เป็นด้านที่ 4

(ใหม่) การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เห็นภาพรวมการบริหารจัดการทั้งลุ่มน้ำ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค
- ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต
- ด้านที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย
- ด้านที่ 4 การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศทรัพยากรน้ำ
- ด้านที่ 5 การบริหารจัดการ

ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ได้แก่

ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อจัดหาน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคให้แก่ชุมชน ครบทุกหมู่บ้านหรือทุกครัวเรือน ชุมชนเมือง แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้านที่มีอายุการใช้งานยาวนาน ลดความซ้ำซ้อนเขตบริการประปา รวมทั้งการจัดหาแหล่งน้ำสำรองในพื้นที่ซึ่งขาดแคลนแหล่งน้ำต้นทุน

ด้านที่ 5 การบริหารจัดการ ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่มีมาตรฐานเดียวกัน สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาครัฐและเอกชน การบริหารจัดการน้ำโดยใช้เทคโนโลยี เตรียมความพร้อมการดำเนินงานรูปแบบใหม่ในอนาคต ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง พัฒนางานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยี สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการบริการและการผลิต รวมถึงพัฒนารูปแบบเพื่อยกระดับการจัดการน้ำในพื้นที่และลุ่มน้ำ (เชื่อมโยงการตลาด พลังงาน การผลิต และของเสีย) ยกกระตือรือร้นการทำงานและมาตรฐานสู่ระดับสากล

3.2 แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2567)

วิสัยทัศน์

“ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนววิถีใหม่ภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน”

แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2567) ประกอบด้วย 5 แผนปฏิบัติการ โดยมีแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ดังนี้

- แผนปฏิบัติการที่ 1 การยกระดับกระบวนการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- แผนปฏิบัติการที่ 2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน
- แผนปฏิบัติการที่ 3 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและน้ำบาดาลให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

- แผนปฏิบัติการที่ 4 การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี

3.3 แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570)

วิสัยทัศน์

“เป็นองค์กรสมรรถนะสูงในการสร้างความมั่นคงด้านน้ำบาดาลในทุกสถานการณ์ ให้ใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายในปี 2570”

จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570) ได้กำหนดพันธกิจเพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีการกำหนดเป้าหมายภาพรวมร่วมกันในการดำเนินงานระยะ 5 ปีข้างหน้า รวมทั้งสิ้น 3 ประเด็น ซึ่งแบ่งแผนปฏิบัติราชการ 8 ด้าน ตามเป้าหมายภาพรวม รายละเอียดดังนี้

พันธกิจ 5 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาองค์ความรู้ด้านอุทกธรณีวิทยา นวัตกรรม เทคโนโลยี การเจาะและบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างยั่งยืน ตามมาตรฐานสากล เป็นศูนย์กลางข้อมูลแบบรวมศูนย์ด้านทรัพยากรน้ำบาดาล เพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ ฐานข้อมูลวิชาการด้านน้ำบาดาลมาใช้ในการสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

2. เจาะพัฒนาน้ำบาดาลด้วยเทคโนโลยีสร้างนวัตกรรม พัฒนาเครื่องมือเครื่องจักร ตามมาตรฐานสากล เพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และภาคการผลิต รวมถึงระบบนิเวศ

3. สนับสนุน กำกับ และติดตามประเมินผลการดูแลเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างสมดุลและยั่งยืน

4. กำหนดมาตรการ และแนวทางการอนุรักษ์ เฝ้าระวังและฟื้นฟูชั้นน้ำบาดาล เพื่อความมั่นคงในภาวะวิกฤติ ภัยธรรมชาติ สงคราม และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต

5. เสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรและบุคลากรมีสมรรถนะสูง ทันสมัยด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรมและสร้างการรับรู้ เพื่อขับเคลื่อนและสนับสนุนองค์กร

6. บูรณาการและสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อสร้างหุ้นส่วน (Partnership) ในการบริหารจัดการน้ำบาดาลทั้งในและต่างประเทศ

เป้าหมาย 3 ประเด็น และแผนปฏิบัติราชการ 8 ด้าน ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 เพิ่มน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค และภาคการผลิต (เกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว และบริการ) รวมถึงระบบนิเวศ

ด้านที่ 1 พัฒนาระบบน้ำบาดาลครอบคลุมพื้นที่ขาดแคลนน้ำ และสนับสนุนระบบนิเวศของประเทศไทย

ด้านที่ 2 ส่งเสริมการพัฒนาน้ำบาดาล ระบบการผลิตภาคเกษตรมูลค่าสูง และรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

เป้าหมายที่ 2 พัฒนาองค์ความรู้ และระบบฐานข้อมูลทางอุทกธรณีวิทยา การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม การวิจัย เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้ใช้ประโยชน์อย่างสมดุล และยั่งยืน

ด้านที่ 3 พัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสู่มาตรฐานระดับสากล

ด้านที่ 4 อนุรักษ์ ฟื้นฟูชั้นน้ำบาดาล

เป้าหมายที่ 3 เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

ด้านที่ 5 กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล

ด้านที่ 6 พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลให้สอดคล้องสถานการณ์

ปัจจุบัน

ด้านที่ 7 การจัดการความรู้และฝึกอบรมบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ด้านที่ 8 พัฒนาสู่องค์กรสมรรถนะสูง

บทที่ 3 การดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564

แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ในคราวประชุมครั้งที่ 7/2560 เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2560 และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการน้ำบาดาล ในคราวประชุมครั้งที่ 2/2560 เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2560 จึงทำให้มีการใช้แผนแม่บทดังกล่าวในปี พ.ศ. 2561

ในการดำเนินงานที่ผ่านมา การบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นไปตามตัวชี้วัด ผลผลิตและผลลัพธ์ ดังนี้

1.1 ยุทธศาสตร์ 1 : การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

มาตรการ 1.1 : การพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรบุคคล

มาตรการ 1.2 : การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดหารายได้และการจัดสรรรายจ่ายของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

มาตรการ 1.3 : การจัดหาและปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีอันจำเป็น ให้เพียงพอและสอดคล้องกับภารกิจและระบบที่เปลี่ยนแปลงไป

มาตรการ 1.4 : การเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์

1. ผลการประเมินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ไม่ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา
2. ผู้รับบริการมีระดับความพึงพอใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85
3. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

กว่าร้อยละ 75

ผลการดำเนินงาน

ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์	แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564			
	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
1. ผลการประเมินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ไม่ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา	3.0674 คะแนน	3.7684 คะแนน	4.0810 คะแนน	4.5471 คะแนน
2. ผู้รับบริการมีระดับความพึงพอใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	ร้อยละ 85	ร้อยละ 91.10	ร้อยละ 91.40	ร้อยละ 91.40
3. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75	ร้อยละ 71.80	ร้อยละ 42.20	ร้อยละ 74.33	ร้อยละ 82.10

จากผลการดำเนินงานของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล และสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 จะเห็นได้ว่าตัวชี้วัดด้านผลการประเมินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลมีระดับคะแนนที่สูงขึ้นทุกปี โดยสำหรับด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีระดับตั้งแต่ร้อยละ 85 และสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี อย่างไรก็ตาม ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563 ด้านกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล น้อยกว่าร้อยละ 75 เนื่องจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขาดความต่อเนื่อง ไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์อาจไม่สอดคล้องกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลเกินกว่าร้อยละ 75

1.2 ยุทธศาสตร์ 2 : การสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาน้ำบาดาลของประเทศ

มาตรการ 2.1 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สํารวจ วิจัย รวมทั้งการผลิตและทำแผนความต้องการใช้น้ำบาดาล เพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำบาดาล สำหรับการอุปโภคบริโภค เกษตรอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ และรักษาระบบนิเวศ

มาตรการ 2.2 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สํารวจ วิจัย และพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล และคุ้มครองพื้นที่น้ำบาดาล

มาตรการ 2.3 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สํารวจ และวิจัย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้กับภาคร่วมพัฒนาและอนุรักษ์น้ำบาดาล ตั้งแต่ในระดับนโยบาย ปฏิบัติการ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล

มาตรการ 2.4 : การสนับสนุนการดำเนินโครงการศึกษา สํารวจ วิจัย และพัฒนาเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการศึกษา สํารวจ วิจัย และพัฒนา ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล

เป้าหมาย : เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาน้ำบาดาลของประเทศ

ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์

1. ผลการศึกษาวิจัยของโครงการที่ได้รับการสนับสนุนมีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม ไม่น้อยกว่า 3 ด้าน

2. ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ มีระดับความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

ผลการดำเนินงาน

ได้มีการนำผลการศึกษาวิจัยของโครงการที่ได้รับการสนับสนุนมีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

1. **ด้านวิชาการ** โดยมีการตีพิมพ์วารสารวิชาการ/นำเสนอในการประชุมวิชาการระดับประเทศ/นานาชาติ เช่น โครงการส่งเสริมภาพลักษณ์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลด้วยสื่อและโครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลและเครือข่ายบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างยั่งยืนเป็นรายแ่ง

2. **ด้านสังคมและชุมชน** โดยมีการถ่ายทอดงานวิจัยสู่ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงการศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโซลาร์เซลล์เพื่อการสูบน้ำบาดาล และโครงการศึกษาทดลองเติมน้ำใต้ดินระดับตื้น ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักทรัพยากรน้ำบาดาล 12 เขต

3. **ด้านนโยบาย** โดยมีการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน/รัฐบาล เช่น โครงการศึกษาและจัดทำแนวทางการบริหารจัดการน้ำสำหรับภาคอุตสาหกรรมแบบบูรณาการและมีส่วนร่วม โครงการประชุมสัมมนา/เสวนา การเติมน้ำใต้ดินของประเทศไทย และโครงการห้องปฏิบัติการศูนย์นาคราช

4. **ด้านที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา** โดยมีการจดสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร ฉลากการค้า และอื่น ๆ เช่น โครงการศึกษาระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มสะอาดจากน้ำบาดาลกร่อมเค็มหรือมีค่าสารละลายรวมสูงตามความเหมาะสมแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศ

5. **ด้านการขยายผลต่อยอดในงานวิจัย** โดยมีการต่อยอดการดำเนินการโดยของบประมาณแผ่นดิน หรือบววิจัยเพื่อดำเนินการขยายผลต่อไป เช่น โครงการการวิเคราะห์การแลกเปลี่ยนระหว่างน้ำบาดาลและน้ำผิวดินในพื้นที่เกษตรน้ำท่วมถึงบริเวณลุ่มน้ำยมและน่านตอนล่าง และโครงการประชุมสมาคมนักอุทกธรณีวิทยานานาชาติ ครั้งที่ 45 (45th IAH International Congress 2018 : “Groundwater and Life Moving Science and Technology into Action”)

ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์	แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564			
	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ มีระดับความพึงพอใจไม่น้อยกว่า ร้อยละ 85	ร้อยละ 84.55	ร้อยละ 96.86	ร้อยละ 81	ร้อยละ 89.10

จากผลการดำเนินงานของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 จะเห็นได้ว่ากองทุนพัฒนาน้ำบาดาลมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยมีการนำผลการศึกษาวิจัยของโครงการไปขยายผลสู่การปฏิบัติสามารถถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ

2. การใช้จ่ายเงินของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในช่วงแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564

ในช่วงปี พ.ศ. 2561 – 2564 กองทุนพัฒนาน้ำบาดาลได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาน้ำบาดาลของประเทศ ภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 จำนวน 135 โครงการ จำนวนเงิน 5,551,829,677.86 บาท โดยแบ่งตามมาตรการ ดังนี้

มาตรการ 2.1 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สำรวจ วิจัย รวมทั้งการผลิตและทำแผนความต้องการใช้น้ำบาดาล เพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำบาดาล สำหรับการอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ และรักษาระบบนิเวศ จำนวน 1 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 0.74 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 3,308,680.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของการใช้จ่ายเงิน

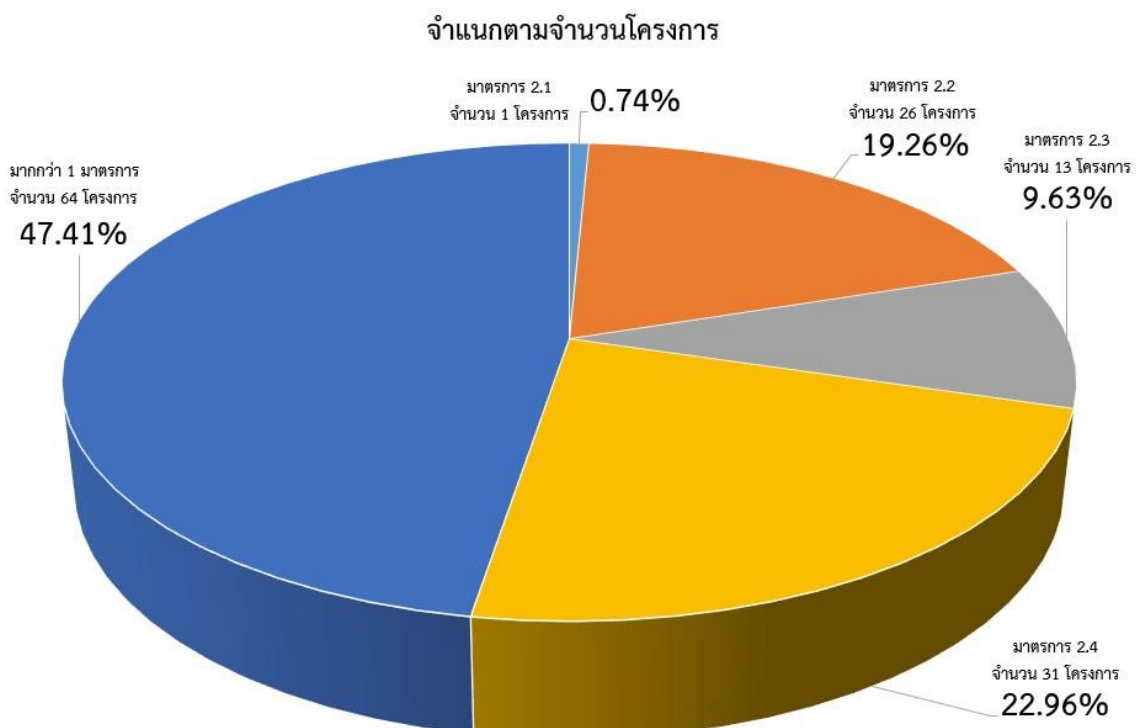
มาตรการ 2.2 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สํารวจ วิจัย และพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรนํ้าบาดาล และคํ้าครองพื้นที่นํ้าบาดาล จำนวน 26 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 19.26 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 841,021,610.86 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.15 ของการใช้จ่ายเงิน

มาตรการ 2.3 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สํารวจ และวิจัย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้กับภาควิชาพัฒนาและอนุรักษ์นํ้าบาดาล ตั้งแต่ในระดับนโยบาย ปฏิบัติการ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้นํ้าบาดาล จำนวน 13 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 9.63 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 82,470,905.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.49 ของการใช้จ่ายเงิน

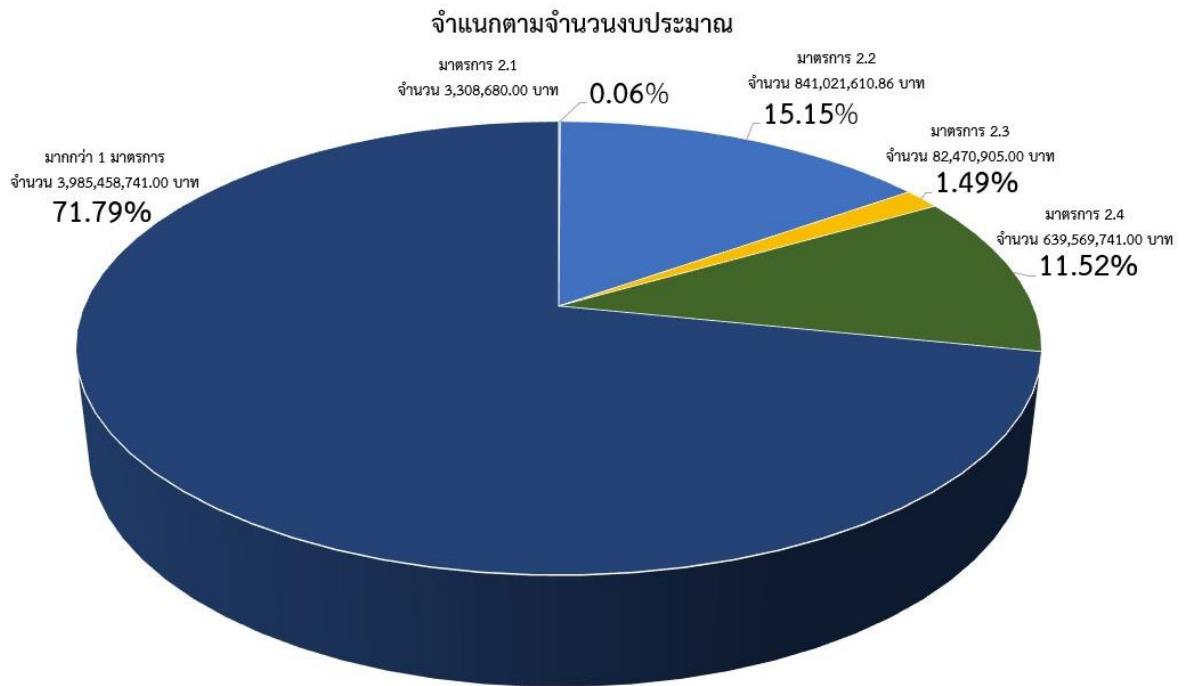
มาตรการ 2.4 : การสนับสนุนการดำเนินโครงการศึกษา สํารวจ วิจัย และพัฒนาเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการศึกษา สํารวจ วิจัย และพัฒนา ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรนํ้าบาดาล จำนวน 31 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 22.96 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 639,569,741.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.52 ของการใช้จ่ายเงิน

มากกว่า 1 มาตรการ : การสนับสนุนโครงการที่อยู่ภายใต้มาตรการมากกว่า 1 มาตรการ จำนวน 64 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 47.41 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 3,985,458,741.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 71.79 ของการใช้จ่ายเงิน (ภาพที่ 2 และภาพที่ 3)

ภาพที่ 2 การดำเนินโครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งนํ้าบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 (จำนวน 135 โครงการ)

ภาพที่ 3 การสนับสนุนงบประมาณโครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 (จำนวนเงิน 5,551,829,677.86 บาท)

3. ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569

ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์	แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569	
	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*
1. ผลการประเมินกองทุนพัฒนา น้ำบาดาล ไม่ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา	4.5855 คะแนน	4.2443 คะแนน
2. ผู้รับบริการมีระดับความพึงพอใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	ร้อยละ 94.10	- **
3. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุน พัฒนาน้ำบาดาล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75	ร้อยละ 83.52	ร้อยละ 86.49
4. ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ มีระดับความพึงพอใจไม่น้อยกว่า ร้อยละ 85	ร้อยละ 92.70	ร้อยละ 81.38
*ข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีบัญชี 2566 (ฉบับสมบูรณ์)		
**ไม่มีข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ที่ 2 สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เนื่องจากสำรวจเฉพาะประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		

ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569 สำหรับตัวชี้วัดด้านผลการประเมินกองทุนพัฒนา น้ำบาดาล สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้รับคะแนน 4.5855 คะแนน ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ

เกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลสูงถึงร้อยละ 94.10 และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในระดับร้อยละ 83.52 ซึ่งมีระดับคะแนนสูงกว่าปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2564 โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ มีความพึงพอใจกับการดำเนินโครงการที่ได้รับงบประมาณจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ในอัตราร้อยละ 92.70 สูงกว่าปีงบประมาณก่อนหน้าถึงร้อยละ 3.60

สำหรับระดับคะแนนจากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปี พ.ศ. 2566 (ฉบับสมบูรณ์) ของตัวชี้วัดด้านผลการประเมินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ลดลงมาอยู่ที่ 4.2443 คะแนน รวมทั้งประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ มีความพึงพอใจกับการดำเนินโครงการที่ได้รับงบประมาณจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ลดลงมาอยู่ในอัตราร้อยละ 81.38 เนื่องจากผลสำเร็จของการดำเนินโครงการที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตามความคาดหวัง จึงส่งผลต่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในระดับร้อยละ 86.49 สูงขึ้นกว่าปีงบประมาณที่ผ่านมา ทั้งนี้ สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีการสำรวจระดับความพึงพอใจเฉพาะประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงไม่มีข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ

4. การใช้จ่ายเงินของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในช่วงแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569

ตั้งแต่มีการบังคับใช้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569 กองทุนพัฒนาน้ำบาดาลได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลของประเทศไทยภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทดังกล่าว สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 – 2566 จำนวนรวมทั้งสิ้น 53 โครงการ จำนวนเงินรวม 2,121,272,432.51 บาท โดยแบ่งเงินงบประมาณของโครงการที่ได้รับอนุมัติตามยุทธศาสตร์ (หนึ่งโครงการสามารถเข้าได้หลายยุทธศาสตร์) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ศึกษา สำรวจ วิจัย พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิชาการน้ำบาดาล เพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน จำนวน 9 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 16.98 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 217,545,429.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.26 ของการใช้จ่ายเงิน

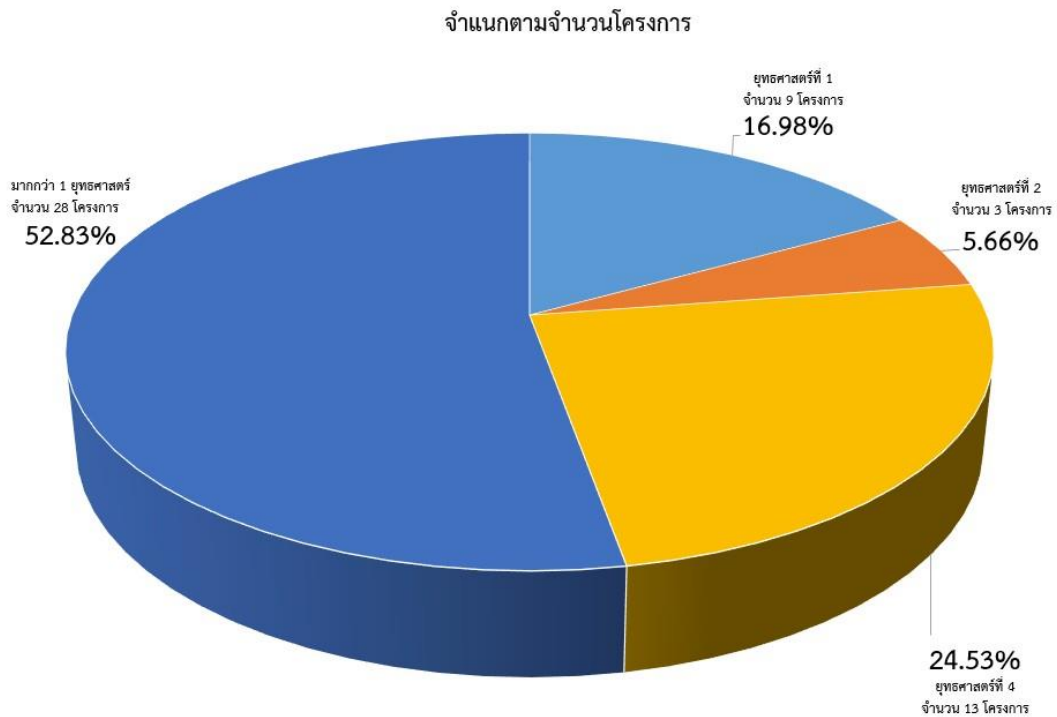
ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เสริมสร้างประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล จำนวน 3 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 5.66 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 156,011,653.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.35 ของการใช้จ่ายเงิน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ควบคุม กำกับ ดูแล ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมโดยมีธรรมาภิบาล ทั้งนี้ ไม่มีโครงการที่เข้ายุทธศาสตร์ที่ 3 เพียงยุทธศาสตร์เดียว

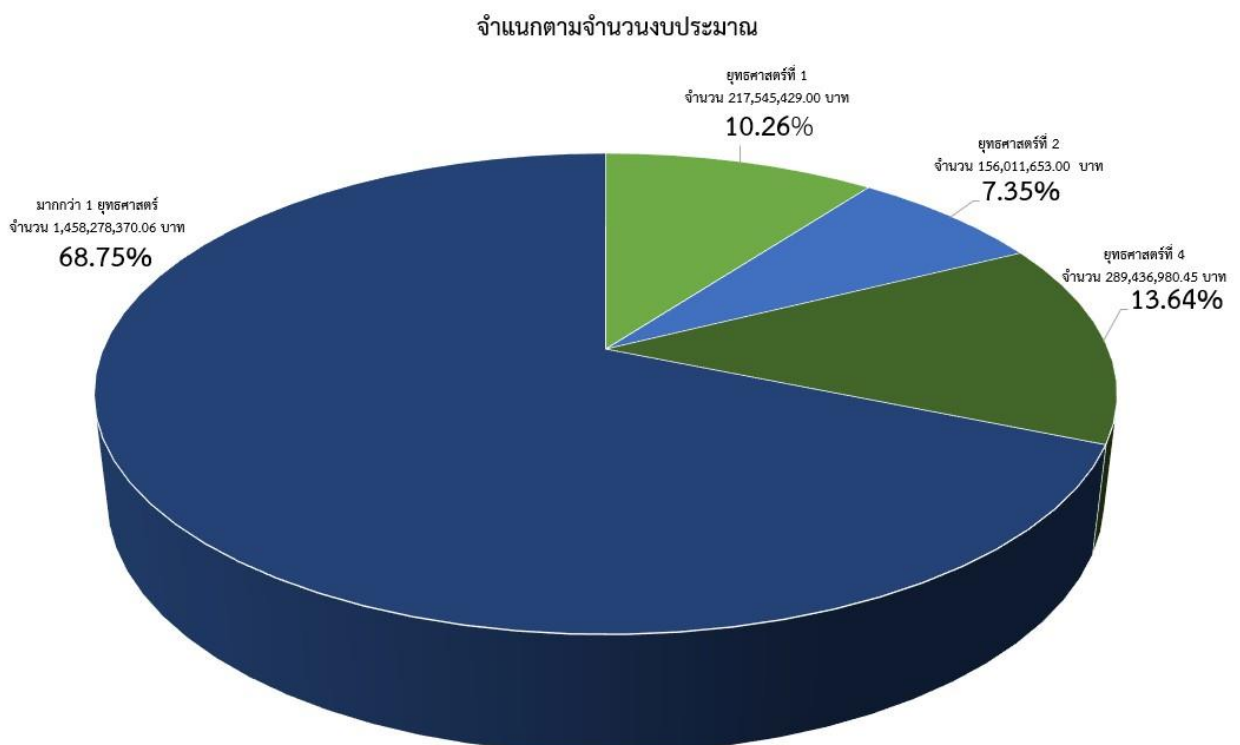
ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม จำนวน 13 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 24.53 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 289,436,980.45 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.64 ของการใช้จ่ายเงิน

มากกว่า 1 ยุทธศาสตร์ : การสนับสนุนโครงการที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์มากกว่า 1 ยุทธศาสตร์ จำนวน 28 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 52.83 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 1,458,278,370.06 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.75 ของการใช้จ่ายเงิน (ภาพที่ 4 และภาพที่ 5)

ภาพที่ 4 การดำเนินโครงการภายใต้ 4 ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569 (สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566) จำนวนรวมทั้งสิ้น 53 โครงการ

ภาพที่ 5 การสนับสนุนงบประมาณโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569 (สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 – 2566) จำนวนเงินรวม 2,121,272,432.51 บาท

บทที่ 4

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม พิจารณาจากพันธกิจ ข้อมูลการประเมินผลการดำเนินงาน จากการศึกษาทบทวน การพิจารณาสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และปัจจัย การดำเนินงานด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นต้น ทำให้ทราบว่า อะไรคือตัวแปรหรือปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของกรม ทรัพยากรน้ำบาดาลให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร

จุดแข็ง (Strengths)

1. มีหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน สนับสนุนการปฏิบัติงานตาม แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
2. มีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำบาดาลที่สามารถนำไปเผยแพร่ต่อยอด และใช้ ประโยชน์ได้
3. มีกฎหมาย และเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ของประเทศ
4. ความมั่นคงด้านน้ำบาดาล ทำให้รู้ศักยภาพน้ำบาดาลแต่ละพื้นที่
5. การบริหารจัดการของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล สามารถเข้าถึงได้และสามารถฟื้นฟู ความเดือดร้อนของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาล ต่อสภาวะวิกฤตการณ์หรือภัยพิบัติร้ายแรงทาง ธรรมชาติ

จุดอ่อน (Weaknesses)

1. ระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ที่มีอยู่ ยังไม่ทันสมัยหรืออยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม แก่ผู้ใช้งานที่หลากหลาย ทั้งตัวข้อมูลและระบบการเชื่อมโยงข้อมูล เนื่องจากมีวิธีการใช้งานที่ยากและซับซ้อน เหมาะกับผู้มี ความชำนาญและมีความรู้เฉพาะด้าน
2. ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านกฎหมายยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
3. กลไกการจัดสรรน้ำบาดาลประเภทต่าง ๆ ในเชิงเศรษฐศาสตร์น้ำบาดาลเพื่อนำมาใช้ ในการบริหารจัดการ ยังไม่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านน้ำบาดาล ยังไม่มีความต่อเนื่องในการ ปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้อยู่คู่องค์กรอย่างยั่งยืน
5. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขาดความต่อเนื่อง และไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์อาจไม่สอดคล้องกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

โอกาส (Opportunities)

1. รัฐบาลให้ความสำคัญด้านทรัพยากรน้ำบาดาล โดยให้บรรจุไว้ในกรอบดำเนินงานของประเทศทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับล่าสุด และแผนยุทธศาสตร์ชาติ
2. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอื่นนอกจากเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจและการขาดแคลนแหล่งน้ำที่มีคุณภาพเพียงพอต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และการใช้ประโยชน์ภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
3. สังคมให้ความสำคัญตระหนักและรับรู้ถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำบาดาล และรักษาสีงแวดล้อมยิ่งขึ้น
4. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลทั้งในประเทศและนอกประเทศ รวมทั้งการแลกเปลี่ยน และการพัฒนาการศึกษาและวิจัยด้านน้ำบาดาล เพื่อให้มีโอกาสในการพัฒนาแผนการจัดหาน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อุปสรรค (Threats)

1. การแทรกแซงของปัญหาเร่งด่วนด้านภัยธรรมชาติ ทำให้แผนการดำเนินงานที่จัดทำไว้ไม่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง
2. ระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาดขาดการเชื่อมโยง และไม่มีเอกภาพ ทำให้มีอุปสรรคด้านการใช้ข้อมูลร่วมกัน เพื่อการศึกษา วิจัย และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สังคมและประชาชนแม้จะมีความสนใจและต้องการใช้น้ำบาดาลมากขึ้น แต่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องด้านการใช้น้ำบาดาลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

บทที่ 5

วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 และแนวโน้มทิศทางการให้เงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

1. วิสัยทัศน์

สนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถเป็นฐานการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนและมีธรรมาภิบาล

2. เป้าประสงค์

1) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศอย่างเป็นระบบ สร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำบาดาลกับการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

2) เพิ่มการสร้างจิตสำนึกของบุคลากรทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานของรัฐ ท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชน ชุมชน และประชาชน ให้มีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการบริหารจัดการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

3. ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

เพื่อให้บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย แผนแม่บทฯ ฉบับนี้ ได้กำหนดยุทธศาสตร์หลัก 4 ด้าน ในช่วง พ.ศ. 2565-2569 เพื่อนำทรัพยากรน้ำบาดาลมาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ รวมถึงการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ อันนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน โดยยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ศึกษา สำรวจ วิจัย พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิชาการ น้ำบาดาล เพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ทรัพยากรน้ำบาดาลแต่ละพื้นที่มีปริมาณและคุณภาพแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางอุทกธรณีวิทยา ซึ่งได้แก่ ลักษณะทางภูมิประเทศ ธรณีวิทยา และอุทกธรณีวิทยา ปัจจุบันการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศไทยอาศัยหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำผิวดิน และทรัพยากรน้ำบาดาลเชิงบูรณาการในพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังนั้น การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่คุ้มค่าจะส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน นอกจากอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลการศึกษาด้านปริมาณและคุณภาพที่มีอยู่ ยังขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีรูปแบบการพัฒนา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาลด้วย

กลยุทธ์ที่ 1 ศึกษา สำรวจ วิจัย ประเมินศักยภาพเพื่อหาแหล่งน้ำบาดาลที่สำคัญ พื้นที่หาน้ำยากสนองต่อการพัฒนาประเทศ และแก้ไขภาวะวิกฤติ

การศึกษา สำรวจ วิจัย และประเมินศักยภาพน้ำบาดาล จะต้องมีการศึกษาสภาพภูมิศาสตร์และธรณีวิทยา ศึกษาสภาพอุทกธรณีวิทยา และการศึกษาความสัมพันธ์ของน้ำบาดาลกับวัฏจักรของน้ำโดยรวม ตลอดจนการสำรวจและจัดทำแผนที่อุทกธรณีวิทยา (Hydrogeological map) เฉพาะพื้นที่ที่มีสภาพอุทกธรณีวิทยาเป็นหินแข็ง หินปูน เช่น ภูเขา เกาะ ชายฝั่งทะเล พื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน เช่น บริเวณ

ที่มีเกลือหินหรือพื้นที่ที่ชั้นน้ำมีน้ำเค็มแทรกอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่เขตเศรษฐกิจที่มีปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำ เช่น พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว (เกาะสมุย เกาะภูเก็ต) พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก สำหรับเป็นฐานข้อมูลในการพิจารณาศักยภาพน้ำบาดาลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวางแผนการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่หาน้ำยาก เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และแก้ไขภาวะวิกฤติต่อไป

การแก้ไขปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำสะอาดสำหรับการอุปโภคบริโภคของประชาชน จำเป็นต้องแก้ไขโดยใช้ทรัพยากรแหล่งน้ำอย่างผสมผสาน ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ สภาพอุทกธรณีวิทยา และจำนวนประชากรผู้ใช้น้ำของพื้นที่นั้น ๆ รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาคือการซ่อมแซม บำรุงรักษา สิ่งก่อสร้าง ระบบประปาหมู่บ้าน บ่อน้ำบาดาล และกำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บค่าใช้น้ำ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะวิกฤติ ที่ประเทศประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินถล่ม ภัยแล้ง ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการไม่มีน้ำกินน้ำใช้ จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐต้องดำเนินการช่วยเหลือประชาชนให้มีน้ำสะอาดใช้อุปโภคบริโภคขณะเผชิญเหตุ และจัดการให้มีใช้อย่างยั่งยืนตลอดไป

การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรกรรม การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลระดับต้น และระดับลึกโดยใช้เทคโนโลยีการเจาะบ่อน้ำบาดาลที่เหมาะสมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร รวมทั้งการพัฒนา ระบบการจ่ายน้ำและระบบการใช้น้ำบาดาล เพื่อให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้เป็นไปตามหลักวิชาการ

การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลในภาคอุตสาหกรรม แหล่งน้ำบาดาลถือเป็นแหล่งน้ำที่มีเสถียรภาพสูงและเป็นทรัพยากรที่เชื่อถือได้ กล่าวคือ สามารถสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในปริมาณเชื่อถือได้ตลอดปี ไม่ขึ้นกับฤดูกาล และมีคุณภาพน้ำคงที่ตลอดปี ทรัพยากรน้ำบาดาลจึงเป็นปัจจัยสำคัญของภาคอุตสาหกรรมที่มีการดำเนินกิจการอย่างสม่ำเสมอตลอดฤดูกาล ดังนั้น การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลสำหรับภาคอุตสาหกรรม โดยการสำรวจความต้องการแหล่งน้ำบาดาล และการประเมินศักยภาพแหล่งน้ำบาดาลชั้นรายละเอียดยุคในบริเวณที่ตั้งของภาคอุตสาหกรรม รวมไปถึงการสำรวจสภาพแหล่งน้ำอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาทรัพยากรน้ำในเชิงบูรณาการ และวางแผนการใช้น้ำ การวางแผนการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดจุดเจาะบ่อน้ำบาดาลหรือบ่อผลิต การวางตำแหน่งบ่อสังเกตการณ์ และระบบติดตามเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาล ตลอดจนถึงการลดปริมาณการใช้น้ำบาดาลไปด้วย จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลในภาคอุตสาหกรรม

กลยุทธ์ที่ 2 ศึกษา วิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่ทันสมัย

การศึกษา และวิจัย การสร้างนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยีการสำรวจการเจาะ และการพัฒนาบ่อน้ำบาดาลในระดับต้นและระดับลึกที่เหมาะสมกับสภาพอุทกธรณีวิทยาและรูปแบบการใช้น้ำ เช่น เทคโนโลยีการเจาะบ่อน้ำบาดาลแนวนอนเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล เทคโนโลยีการเติมน้ำลงสู่ชั้นน้ำบาดาล หรือการเพิ่มศักยภาพแหล่งน้ำบาดาล ซึ่งมีมากมายหลายวิธี เช่น การเก็บกักน้ำฝนในช่วงฤดูฝนไว้ใช้ในฤดูแล้ง การเติมน้ำด้วยการขุดลอกสระ การเติมน้ำโดยการก่อสร้างระบบพื้นดินการกักเก็บน้ำของชั้นน้ำบาดาล (Aquifer Storage Recovery, ASR) และเทคโนโลยีการก่อสร้างเขื่อนใต้ดิน

กลยุทธ์ที่ 3 ศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่เหมาะสมกับลักษณะอุทกธรณีวิทยา นำขึ้นมาใช้ร่วมกับน้ำผิวดิน เพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่ย่อมมีโครงสร้างการบริหารที่แตกต่างกันจากสภาวะแวดล้อมทางอุทกธรณีวิทยา ระบบเศรษฐกิจ สังคม และองค์กรที่เกี่ยวข้อง การใช้

น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดินเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่นำเอาศักยภาพของน้ำผิวดิน และน้ำใต้ดินมาพิจารณาประสานการใช้ที่เหมาะสม กล่าวคือ การใช้น้ำร่วมกัน (Conjunctive use) ต้องทราบความต้องการใช้น้ำในแต่ละประเภท เพื่อการวางแผนการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลให้มีความชัดเจน สัมพันธ์กับความต้องการใช้ประโยชน์ เพื่อหาศักยภาพด้านปริมาณและคุณภาพของน้ำผิวดิน ระบบการส่งน้ำ ผิวดิน ศักยภาพด้านปริมาณ และคุณภาพของน้ำใต้ดิน จัดทำวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการใช้น้ำที่ชัดเจน และมีความเหมาะสมต่อการใช้ในด้านเทคนิค เศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งต้องเป็นความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบในการใช้น้ำทั้งสองด้าน เพื่อวางแผนการจัดการน้ำร่วมกับแผนการพัฒนาในด้าน ต่าง ๆ เพื่อกำหนดบริเวณและลำดับความสำคัญของการใช้น้ำอย่างเหมาะสม ไม่มีผลกระทบต่อศักยภาพ ทั้งน้ำบาดาลและน้ำผิวดิน

กลยุทธ์ที่ 4 ปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล มาตรฐานเครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล

การศึกษา ทบทวน เพื่อปรับปรุงมาตรฐานและคู่มือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงาน ด้านการสำรวจ จัดทำ พัฒนา อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล รวมถึงมาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับเทคโนโลยี สมัยใหม่และมาตรฐานด้านบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของนานาชาติ มีการพัฒนาบ่อน้ำบาดาล หรือเป่าล้างบ่อน้ำบาดาล เพื่อฟื้นฟูสภาพของบ่อน้ำบาดาลที่มีอายุการใช้งานมานาน หรือบ่อน้ำบาดาลที่มีปัญหา ตะกอนดินทรายเข้าบ่อ เพื่อให้เป็นบ่อน้ำบาดาลที่ให้น้ำสะอาดและประสิทธิภาพการให้น้ำดีดั้งเดิม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล

ควรเร่งเสริมสร้าง และเพิ่มสมรรถนะระบบสำรวจและติดตามผลกระทบจากการใช้น้ำบาดาล ให้สามารถเชื่อมโยงกับระบบการควบคุมการใช้น้ำบาดาลที่ทันต่อเหตุการณ์ เร่งประสานความร่วมมือ จากหน่วยงานอื่น ๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังและแจ้งเหตุ พร้อมทั้งเร่งผลักดันการ ใช้ผลวิจัยในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลในพื้นที่วิกฤติ และศึกษาเชิงรุกเพื่อเตรียมความพร้อม ให้สามารถชี้แก้ปัญหา และป้องกันผลกระทบต่อแหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมได้ โดยบริหารการใช้ เงินกองทุนพัฒนาบ่อน้ำบาดาลให้สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษา วิจัย รูปแบบ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาล ทดแทนการใช้น้ำบาดาล และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล และสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันภาพรวมของประเทศมีแนวโน้มใช้น้ำบาดาลมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตชุมชน และเขตอุตสาหกรรม ขณะที่ภาคการเกษตรจะเป็นการใช้น้ำบาดาลมากขึ้นในปีที่น้ำผิวดินน้อย จึงต้องมีการ กำหนดรูปแบบการบริหารน้ำบาดาลให้เหมาะสมกับสภาพการใช้น้ำบาดาลเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการ ใช้น้ำซึ่งต้องมีการศึกษาวิจัยเสริมเพื่อให้เข้าใจลักษณะและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการจัดการ ได้มากขึ้น เช่น การศึกษาลักษณะการใช้น้ำบาดาล การปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล การหาศักยภาพและเกณฑ์ การควบคุม การหามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์และสังคมเพื่อการพัฒนาและจัดสรร การหามาตรการส่งเสริม อนุรักษ์ที่เหมาะสม รูปแบบการมีส่วนร่วมและการบริหารน้ำร่วม นำเทคโนโลยีใหม่ในการพัฒนาและอนุรักษ์ และการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อบริหารจัดการ (Decision Support System) ทรัพยากร น้ำบาดาลร่วมกับการวางแผนและจัดการด้านอื่น ๆ เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาาระบบการเฝ้าระวังตรวจสอบระดับน้ำ และคุณภาพน้ำบาดาล รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล

ทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพ และปริมาณเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ ใต้พื้นดิน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น ไม่สามารถอธิบายโดยการสำรวจเพียงไม่กี่ครั้ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ ปริมาณการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ และสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินของแต่ละพื้นที่ ดังนั้น การพัฒนาาระบบเฝ้าระวังตรวจสอบปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาล จะช่วยให้มีข้อมูลปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาล และปริมาณสารปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำปัจจุบัน รวมทั้งทราบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาลในอนาคต ทำให้สามารถควบคุมและป้องกันผลกระทบที่มีต่อแหล่งน้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ควรมีการศึกษาและจัดทำระบบการติดตามตรวจสอบผลการบังคับใช้ปริมาณน้ำที่ใช้ได้อย่างปลอดภัย (Safe yield) และทำการศึกษาด้านคุณภาพน้ำบาดาลควบคู่กับการศึกษาด้านอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

การสนับสนุน หรือส่งเสริมการศึกษาและเรียนรู้การนำเทคโนโลยีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ มีการเรียนรู้และรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลจากสากลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีเทคโนโลยีในการบริหารจัดการน้ำบาดาลที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลการนำเทคโนโลยีนั้นมาใช้เพื่อแก้ไข และปรับปรุงแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับประเทศไทย โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล แหล่งน้ำบาดาล และสิ่งก่อสร้างพื้นฐานด้านแหล่งน้ำบาดาลที่ได้รับความเสียหายจากพิบัติภัยทางธรรมชาติ ให้กลับคืนสู่สภาพดีใช้งานได้ดีดังเดิม รวมทั้งควรมีการศึกษาและกำหนดพื้นที่เติมน้ำบาดาล (Recharge area) และพื้นที่อ่อนไหวต่อการปนเปื้อนให้ครอบคลุมทั่วประเทศมากขึ้น เพื่อกำหนดมาตรการหรือแนวทางการควบคุมแหล่งมลสาร หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อน้ำบาดาลอย่างชัดเจนและเข้มงวด โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ต้นน้ำบาดาล การศึกษาวิเคราะห์ว่าประเทศไทยยังมีพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดแผ่นดินไหว และการรุกรานของน้ำเค็ม เพื่อเร่งกำหนดมาตรการในการป้องกัน อนุรักษ์ ฟื้นฟูและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า และจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ควบคุม กำกับ ดูแล ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมโดยมีธรรมาภิบาล

พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 มีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล หรือการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาลที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สิน หรือสุขภาพของประชาชน และต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสถานการณ์น้ำบาดาลที่เปลี่ยนแปลงไป โดยหลักการบริหารจัดการน้ำบาดาล คือ เพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งคำนึงถึงความเท่าเทียมกันในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของคนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นต่อไป วิธีการจัดการที่ดีจะต้องมีการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐร่วมกับภาคประชาชน ที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและการใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาล โดยมีส่วนร่วมกันขับเคลื่อนการควบคุม กำกับ ดูแล การกระจายประโยชน์จากน้ำบาดาล ตลอดจนให้ภาคส่วนต่าง ๆ เกิดความตระหนักรู้ในคุณค่าของน้ำบาดาล และความเชื่อมโยงของน้ำบาดาล น้ำผิวดินและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ที่ 1 การเสนอแนะนโยบายและแผนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

จัดทำข้อเสนอแนะทางนโยบาย แผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมที่มีความชัดเจน ครอบคลุมทุกภารกิจที่เกี่ยวข้อง อย่างเป็นรูปธรรมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ครบถ้วนและผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมด้านวิชาการ น้ำบาดาล โครงสร้างองค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ด้านกฎหมาย ด้านข้อมูลและการจัดการระบบข้อมูล

กลยุทธ์ที่ 2 ศึกษา ปรับปรุง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรการ เพื่อการกำกับควบคุม ดูแล ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย

การพัฒนาระบบกฎหมายน้ำบาดาลให้ทันสมัยนั้น กฎหมายน้ำบาดาลต้องเป็นสิ่งที่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักการ เพื่อให้เกิดการใช้เครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลในทุก ๆ ด้าน จึงมีความจำเป็นต้องมีกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ และมีมาตรการสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติตามกฎหมายสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินการทางกฎหมายให้บรรลุผล เพื่อนำไปสู่การวางแผนจัดการน้ำอย่างบูรณาการ และกำหนดบทบาทขององค์กรในกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

กลยุทธ์ที่ 3 กำหนดมาตรการการใช้น้ำบาดาลที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ หรือแอ่งน้ำบาดาล

ปริมาณและอัตราการใช้น้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันตามประเภทของการใช้น้ำบาดาล การกระจายตัวของประชากร การประกอบอาชีพ และที่ตั้งของเขตอุตสาหกรรม จากสถานการณ์ด้านการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาลที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงมากขึ้น และอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทรัพยากรน้ำบาดาลมากขึ้นในอนาคต จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาและกำหนดมาตรการการใช้น้ำบาดาลที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ หรือแอ่งน้ำบาดาล ที่อิงกับศักยภาพ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การจัดการเชิงอุปสงค์และมีการฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล

กลยุทธ์ที่ 4 บริหารจัดการน้ำบาดาลในพื้นที่วิกฤติ

พื้นที่ที่มีการใช้น้ำบาดาลกระจุกตัวหนาแน่น ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่พัฒนาด้านอุตสาหกรรม หรือการเกษตร มักเกิดปัญหาการใช้น้ำบาดาลเกินสมดุล ส่งผลกระทบต่อเนื่องต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเกิดการลดตัวของระดับน้ำบาดาลอย่างรวดเร็ว คุณภาพน้ำบาดาลเสื่อมโทรมลง ในพื้นที่ใกล้ชายฝั่งทะเลอาจเกิดปัญหาน้ำทะเลรุกเข้ามาปนเปื้อนกับน้ำบาดาล พื้นที่ที่มีสภาพเป็นดินเลนที่เกิดจากการสะสมตัวของตะกอนปากแม่น้ำ เช่น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีความอ่อนไหวต่อการทรุดตัวของแผ่นดิน ตลอดจนพื้นที่เสี่ยงต่อการเสียมลตามธรรมชาติ พื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารอันตรายที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน พื้นที่ที่กล่าวมาข้างต้น ต้องมีการศึกษาผลกระทบต่าง ๆ และมีการเฝ้าติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้ตอบสนองอย่างทัน่วงที่ มาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้เป็นไปอย่างสมดุล อาจมีตั้งแต่การควบคุมอัตราการสูบน้ำใช้น้ำบาดาล มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ การประกาศเขตควบคุมพิเศษ เขตวิกฤติการณ์น้ำบาดาล โดยมีกฎระเบียบหรือมาตรการที่เข้มงวดเป็นพิเศษเฉพาะพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาระบบองค์กรและเพิ่มศักยภาพของบุคลากร โดยมีการเพิ่มเติมความรู้ความชำนาญเฉพาะในสาขาวิชาชีพ และความรู้หรือทักษะประกอบอื่น ๆ เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีและเพิ่มประสิทธิภาพ

ในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการให้บริการ และการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน และเป็นเครื่องมือเพื่องานศึกษาวิจัย และการบริหารจัดการทรัพยากร น้ำบาดาล รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านน้ำบาดาลแก่สาธารณชนที่ทันต่อ เหตุการณ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นศูนย์กลางการประมวลผลและ การให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

เพิ่มสมรรถนะในการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลในทุกแพลตฟอร์ม โดยการบูรณา การฐานข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึง และเรียกใช้งานได้อย่างสะดวก เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการให้บริการข้อมูลเปิด (Open Data) โดยใช้เทคโนโลยี API (Application Programming Interface) เพื่อเชื่อมโยงและเผยแพร่ข้อมูลกับ หน่วยงานภายในและภายนอก รวมถึงประชาชนทั่วไป ภายใต้กฎหมายน้ำบาดาล และพระราชบัญญัติการ บริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต (Internet of Things: IoT) เพื่อการสำรวจและประเมินศักยภาพ พัฒนา อนุรักษ์ฟื้นฟู และควบคุมการ ประกอบกิจการน้ำบาดาลของประเทศมาจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลในรูปแบบ Data Lake Platform เพื่อพัฒนา ไปสู่ Big Data ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่สามารถนำไปประมวลผลเพื่อช่วยในการ บริหารจัดการและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบ Artificial Intelligence (AI) และ Mobile Application เพื่อตอบสนองประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการเข้าถึงข้อมูล ต่าง ๆ ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และครอบคลุมทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ 2 ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

การประชาสัมพันธ์องค์กรและการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล บทบาท และกรอบการทำงาน และการให้ความร่วมมือเป็นเครือข่ายการทำงานในทุกระดับที่ถูกต้องแก่สาธารณชน ตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจจนถึงการนำน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากร น้ำบาดาล โดยมีแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และการให้ความรู้ ซึ่งเป็นการกำหนด รูปแบบ การประชาสัมพันธ์ กลุ่มเป้าหมาย งบประมาณ และช่วงเวลาที่เหมาะสม มีการจัดทำสถาบันการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรน้ำบาดาล หรือพิพิธภัณฑ์น้ำบาดาลของประเทศ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ประชาชน และผู้สนใจ เป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านน้ำบาดาลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ จากการศึกษาวิจัยผ่านการประชุมวิชาการระดับประเทศและนานาชาติ หรือมีการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

กลยุทธ์ที่ 3 ถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภารกิจถ่ายโอน ตาม พ.ร.บ. แผนและขั้นตอนการ กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และภารกิจตามกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดให้เอกชนหรือภาคประชาชนเป็นผู้ดำเนินการ เน้นให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ องค์กรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการใช้น้ำบาดาล เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้มากขึ้น โดยในการดำเนินงาน โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลต่าง ๆ ให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งจะช่วยให้การบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำบาดาลมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ การเตรียมความพร้อมของภาคประชาชน โดยการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดทำคู่มือปฏิบัติการในการบริหารจัดการทรัพยากร

น้ำบาดาล การบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้าง เช่น บ่อน้ำบาดาล ระบบประปาหมู่บ้าน และเทคโนโลยีการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลให้กับบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องดำเนินการในภารกิจถ่ายโอนด้านน้ำบาดาล ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) ตลอดจนภาคเอกชนที่ต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล และสอดคล้องกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2541

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการทำงาน และการให้บริการประชาชน

เร่งศึกษา พัฒนา และปรับปรุงโครงสร้าง รูปแบบและวิธีปฏิบัติงานในแต่ละแขนงของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลให้มีความรวดเร็ว สอดคล้องกัน ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ปรับทัศนคติของบุคลากร รวมทั้งเพิ่มคุณภาพของบุคลากรกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล โดยการสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสเข้าศึกษาเพิ่มเติมในสาขาวิชาชีพ และรับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ สร้างเสริมประสบการณ์ เพิ่มสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานจากการศึกษาดูงานทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีการถ่ายทอด ทักษะ และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงภายในองค์กรจากรุ่นสู่รุ่น เนื่องจากการพัฒนาน้ำบาดาลต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญเป็นการเฉพาะด้าน

กลยุทธ์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลให้มีประสิทธิภาพ มีการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล โครงสร้างการทำงาน กระบวนการทำงาน อัตราค่าจ้างบุคลากร กลไกและระเบียบวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีแผนปฏิบัติการเพื่อการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อให้กองทุนพัฒนาน้ำบาดาลเป็นกองทุนที่มีประสิทธิภาพ เอื้อประโยชน์สูงสุดในการสนับสนุนการทำงานของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลและภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ

4. แนวโน้มทิศทางการให้เงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

ในการทบทวนแผนงานโครงการฯ สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 กองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ได้กำหนดกรอบทิศทางเพื่อสนับสนุนเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลให้กับหน่วยงานเพื่อดำเนินโครงการต่าง ๆ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 ดังนี้

1. โครงการศึกษา วิจัย ที่มีการพัฒนาและอนุรักษ์ควบคู่ไปด้วย โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางที่ชัดเจน สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และพัฒนาประเทศได้

2. โครงการที่เป็นการศึกษา วิจัย ตามนโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับการจัดหาอุปโภคบริโภค และแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ซึ่งส่งผลในเรื่องของการสร้างความสมดุลของการบริหารจัดการน้ำบาดาล สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน กรมบัญชีกลาง ได้ให้ข้อสังเกตสำคัญที่มีต่อกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ไว้ว่า กองทุนพัฒนาน้ำบาดาลควรมีการดำเนินการเชิงรุกในการสำรวจ วางแผนและกำหนดโครงการให้ครอบคลุมตามความต้องการในแต่ละพื้นที่ รวมถึงพื้นที่ประสบภัย เพื่อเป็นการสนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับกรอบทิศทางการให้เงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 กองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ได้กำหนดกรอบทิศทางเพื่อสนับสนุนเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลให้กับหน่วยงานเพื่อดำเนินโครงการต่าง ๆ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ดังนี้

1. โครงการศึกษา วิจัย ที่มีการพัฒนาและอนุรักษ์ควบคู่ไปด้วย โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางที่ชัดเจน สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และพัฒนาประเทศได้
2. โครงการที่เป็นการศึกษา วิจัย ตามนโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับการจัดหาอุปโภคบริโภค และแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ซึ่งส่งผลในเรื่องของการสร้างความสมดุลของการบริหารจัดการน้ำบาดาล สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้
3. การสนับสนุนโครงการ ให้พิจารณาปริมาณความต้องการใช้น้ำของประชาชนในประเทศ ในส่วนที่น้ำบาดาลจะสามารถสนับสนุนได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

บทที่ 6

การติดตามประเมินผลแผนงาน โครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล และสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569

แม้ว่าจะได้มีการจัดทำแผนงานและโครงการ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายตามยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ไปสู่ภาคปฏิบัติแล้ว แต่เพื่อให้แผนงานและโครงการต่าง ๆ ดังกล่าว สัมฤทธิ์ผล เกิดผลลัพธ์ ตามวัตถุประสงค์และเกิดผลผลิตตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอาจมีผลข้างเคียงเป็นผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการที่สามารถไปตอบสนองการพัฒนาในมิติด้านอื่น ๆ กล่าวคือ มิติด้านเศรษฐกิจ เช่น สนับสนุนการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการสนับสนุนการสร้างเศรษฐกิจชุมชน เป็นต้น มิติด้านสังคม เช่น การส่งเสริมการมีน้ำสะอาดบริโภคในโรงเรียนหรือชุมชนในถิ่นทุรกันดาร เป็นต้น รวมทั้งมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง หรือเพื่อรักษาระบบนิเวศ โดยสร้างแหล่งน้ำให้ช้างป่า เป็นต้น อันเป็นการสร้างผลกระทบที่เป็นผลประโยชน์ร่วม เพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน กองทุนพัฒนาน้ำบาดาลจึงจำเป็นต้องมีกลไกการติดตามและประเมินผลงานแผนงาน โครงการ และกิจกรรม เพื่อให้ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569 โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ คือ

1. ช่วงก่อนดำเนินโครงการ (Pre-evaluation) เป็นการประเมินผลโดยกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อเสนอของโครงการ (Proposal) ของแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ทั้งที่จะดำเนินการโดยกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล หรือโดยหน่วยงานที่จะขอรับการช่วยเหลือหรืออุดหนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล มีความสอดคล้อง ทั้งแนวคิด หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด จนถึงผลผลิต และผลลัพธ์ โดยมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมฉบับนี้ ความเป็นไปได้ของวิธีดำเนินการ โดยมีความเหมาะสมด้านงบประมาณและระยะเวลาดำเนินการรองรับเพื่อเป็นการถ่วงดุลโครงการ ก่อนที่จะให้คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล พิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติ

2. ช่วงระหว่างการดำเนินโครงการ (Ongoing evaluation) รวมทั้งการประเมินผลครึ่งโครงการ (Mid-term evaluation) อันเป็นการติดตามผลงาน (Monitoring) ว่าแผนงาน โครงการ และกิจกรรมดังกล่าว ได้ดำเนินการไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ จำเป็นต้องมีการปรับแผนการดำเนินงานอย่างไร พร้อมทั้งได้มีการเบิกจ่ายเงินสอดคล้องกับกิจกรรมเพียงใด ซึ่งจะเป็นการดำเนินการโดยกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ควบคู่กับการประเมินผลตนเองของผู้ดำเนินแผนงาน โครงการ และกิจกรรม

3. ช่วงเสร็จสิ้นโครงการ (Terminal evaluation) เป็นการประเมินผลโดยกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อสรุปว่าผลการดำเนินแผนงาน โครงการ และกิจกรรมดังกล่าว ได้ดำเนินไปตามข้อเสนอของโครงการ เกิดประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ตามที่คาดหวังหรือไม่ และมีส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือดำเนินการเพิ่มเติมเพียงใด อันเป็นการประเมินผลแบบเบ็ดเสร็จทุกแง่มุม (Summative evaluation) และเสนอให้คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลทราบ และเผยแพร่ต่อไป

ภาคผนวก

แผนงาน/โครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 - 2569

ลำดับที่	แผนงาน/โครงการ	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา	ปีงบประมาณ พ.ศ.				
					2565	2566	2567	2568	2569
1	ค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล	สกพ. สคป.	267,000,000	12 เดือน ภายในปีงบประมาณ	57,000,000	60,000,000	50,000,000	50,000,000	50,000,000
2	โครงการศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผ่านการประชุมระดับนานาชาติเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาล	กผ.	17,000,000	12 เดือน ภายในปีงบประมาณ	-	4,000,000	5,000,000	4,000,000	4,000,000
3	โครงการสำรวจตรวจสอบคุณภาพน้ำของระบบประปาบาดาล	กมน.	10,551,000	-	-	10,551,000	-	-	-
4	โครงการศึกษาการปรับปรุงคุณภาพน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภคในพื้นที่น้ำบาดาลที่มีปริมาณเหล็กสูง พื้นที่ศึกษา บ้านธรรมมามูลใต้ หมู่ที่ 1 ต.ธรรมมามูล อ.เมืองชัยนาท จ.ชัยนาท (ระยะที่ 1)	กมน.	1,477,825	9 เดือน	-	-	1,477,825	-	-
5	โครงการสำรวจตรวจสอบระบบประปาบาดาลทั่วประเทศ	กมน.	35,631,400	12 เดือน	-	-	-	35,631,400	-
6	โครงการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมสารสนเทศเพื่อการเกษตรเชิงรุก	ศทส. และสทบ. เขต 1 - 12	4,500,000	-	4,500,000	-	-	-	-
7	โครงการศึกษาและจัดทำการปรับปรุงข้อมูลบ่อน้ำบาดาล (Data Cleansing) เพื่อจัดทำข้อมูลเปิด (Open Data)	ศทส.	29,000,000	-	-	29,000,000	-	-	-
8	การพัฒนากระบวนการข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย (DSS)	ศทส.	25,000,000	-	-	25,000,000	-	-	-
9	โครงการศึกษาและพัฒนากระบวนการสารสนเทศการวิเคราะห์คุณภาพน้ำบาดาล	ศทส. และ กมน.	14,000,000	-	-	14,000,000	-	-	-
10	โครงการพัฒนาระบบจัดการข้อมูลและจัดทำคลังข้อมูลกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (Data Warehouse) ในการบริหารทรัพยากรน้ำบาดาลเพื่อการอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม	ศทส.	48,943,400	15 เดือน	-	-	48,943,400	-	-
11	โครงการพัฒนาระบบติดตามและควบคุมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรเชิงรุกด้วยเทคโนโลยี SCADA	ศทส.	60,258,000	-	-	-	-	60,258,000	-
12	โครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านการกำกับ ดูแลการประกอบกิจการน้ำบาดาลตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520	สคป.	730,000,000	12 เดือน ภายในปีงบประมาณ	140,000,000	140,000,000	150,000,000	150,000,000	150,000,000
13	โครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรของ อปท. ภาคเอกชน ผู้ประกอบวิชาชีพน้ำบาดาล และองค์กรผู้ใช้น้ำให้มีการบริหารจัดการตามหลักวิชาการด้านน้ำบาดาล	สคป.	15,000,000	-	15,000,000	-	-	-	-
14	โครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการประกอบกิจการน้ำบาดาล และผู้ประกอบวิชาชีพน้ำบาดาล	สคป.	12,900,000	12 เดือน	-	-	-	-	12,900,000
15	โครงการพัฒนาและปรับปรุงระบบด้านการควบคุมกิจการน้ำบาดาล	สคป.	50,000,000	12 เดือน	-	-	-	-	50,000,000
16	โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพและจัดการองค์ความรู้ของบุคลากรด้านน้ำบาดาล เพื่อการอนุรักษ์น้ำบาดาลอย่างยั่งยืน	สบก.	96,834,852	12 เดือน ภายในปีงบประมาณ	8,000,000	8,000,000	20,000,000	28,597,226	32,237,626
17	โครงการศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ และสร้างเครือข่ายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลในต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศไทย	สบก.	26,675,260	12 เดือน ภายในปีงบประมาณ	-	-	-	13,725,010	12,950,250

แผนงาน/โครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 - 2569

ลำดับที่	แผนงาน/โครงการ	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา	ปีงบประมาณ พ.ศ.				
					2565	2566	2567	2568	2569
18	โครงการศึกษาพัฒนาน้ำบาดาลระดับลึกโดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ทันสมัย	สพบ.	150,000,000	-	150,000,000	-	-	-	-
19	โครงการศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบน้ำบาดาล	สพบ.	29,761,273	5 ปี	-	29,761,273	-	-	-
20	โครงการสำรวจแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ศักยภาพต่ำ	สสป.	137,445,000	-	137,445,000	-	-	-	-
21	โครงการศึกษาสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาลในพื้นที่หน้าที่ยากเพื่อเป็นแหล่งน้ำต้นทุนและสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่	สสป. และสพบ. เขต 1 - 12	483,005,000	12 เดือน ต่อระยะ	45,810,000	137,445,000	99,750,000	100,000,000	100,000,000
22	โครงการสำรวจและจัดทำแผนที่ศักยภาพน้ำบาดาล สำหรับบริหารจัดการน้ำบาดาลพื้นที่ภัยแล้งซ้ำซาก จังหวัดกาญจนบุรี	สสป.	45,000,000	24 เดือน	-	45,000,000	-	-	-
23	โครงการศึกษาสำรวจแหล่งน้ำบาดาลระดับลึก พื้นที่แอ่งเจ้าพระยาตอนล่าง ระยะที่ 4 (พื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรปราการ)	สสป.	108,000,000	-	-	108,000,000	-	-	-
24	โครงการศึกษาสำรวจ และพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลต้นทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดหนองคาย	สสป.	30,000,000	-	-	30,000,000	-	-	-
25	โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศแผนที่น้ำบาดาล	สสป.	76,000,000	-	-	76,000,000	-	-	-
26	โครงการออกแบบและจัดทำระบบฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศแผนที่น้ำบาดาล	สสป.	49,071,800	18 เดือน	-	-	49,071,800	-	-
27	โครงการสำรวจศักยภาพน้ำบาดาลชั้นรายละเอียด และรูปแบบการพัฒนาการใช้ประโยชน์น้ำบาดาลในอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง	สสป.	80,140,000	18 เดือน	-	-	80,140,000	-	-
28	โครงการศึกษาสำรวจธรณีวิทยาและประเมินศักยภาพน้ำบาดาลในพื้นที่รองรับด้วยเกลือหิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับการบริหารจัดการน้ำบาดาล	สสป.	46,500,000	24 เดือน	-	-	46,500,000	-	-
29	โครงการศึกษาสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล เพื่อสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	สสป.	165,000,000	12 เดือน	-	-	165,000,000	-	-
30	โครงการสำรวจสถานภาพบ่อน้ำบาดาลและการใช้น้ำบาดาล	สสป.	24,071,500	120 วัน	-	-	-	24,071,500	-
31	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปรับปรุงแผนที่น้ำบาดาล	สสป.	105,033,600	12 เดือน	-	59,000,000	-	46,033,600	-
32	โครงการศึกษาสำรวจและประเมินศักยภาพเพื่อวางแผนการพัฒนาบ่อน้ำบาดาลระดับต้นอย่างสมดุลและยั่งยืน จังหวัดสุโขทัย พิษณุโลก กำแพงเพชร และจังหวัดพิจิตร	สสป.	45,000,000	18 เดือน	-	-	-	45,000,000	-
33	โครงการศึกษาเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลระดับลึก พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (แอ่งนครราชสีมา-อุบลราชธานี แอ่งอุดรธานี-สกลนคร และแอ่งเลย)	สสป.	73,800,000	12 เดือน	-	60,000,000	-	13,800,000	-
34	โครงการศึกษาสำรวจชั้นรายละเอียดระดับลึกในพื้นที่หินปูนทั่วประเทศ	สสป.	41,000,000	2 ปี	-	-	-	-	41,000,000
35	โครงการติดตามการเติมน้ำลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินผ่านระบบสระเติมน้ำ พื้นที่ลุ่มน้ำก่ำ	สสป.	3,700,000	12 เดือน	-	-	-	3,700,000	-
36	โครงการศึกษาสำรวจและจัดทำแผนที่น้ำบาดาล มาตราส่วน 1:50,000 พื้นที่ภาคเหนือ	สสป.	246,632,000	24 เดือน	-	-	-	-	246,632,000

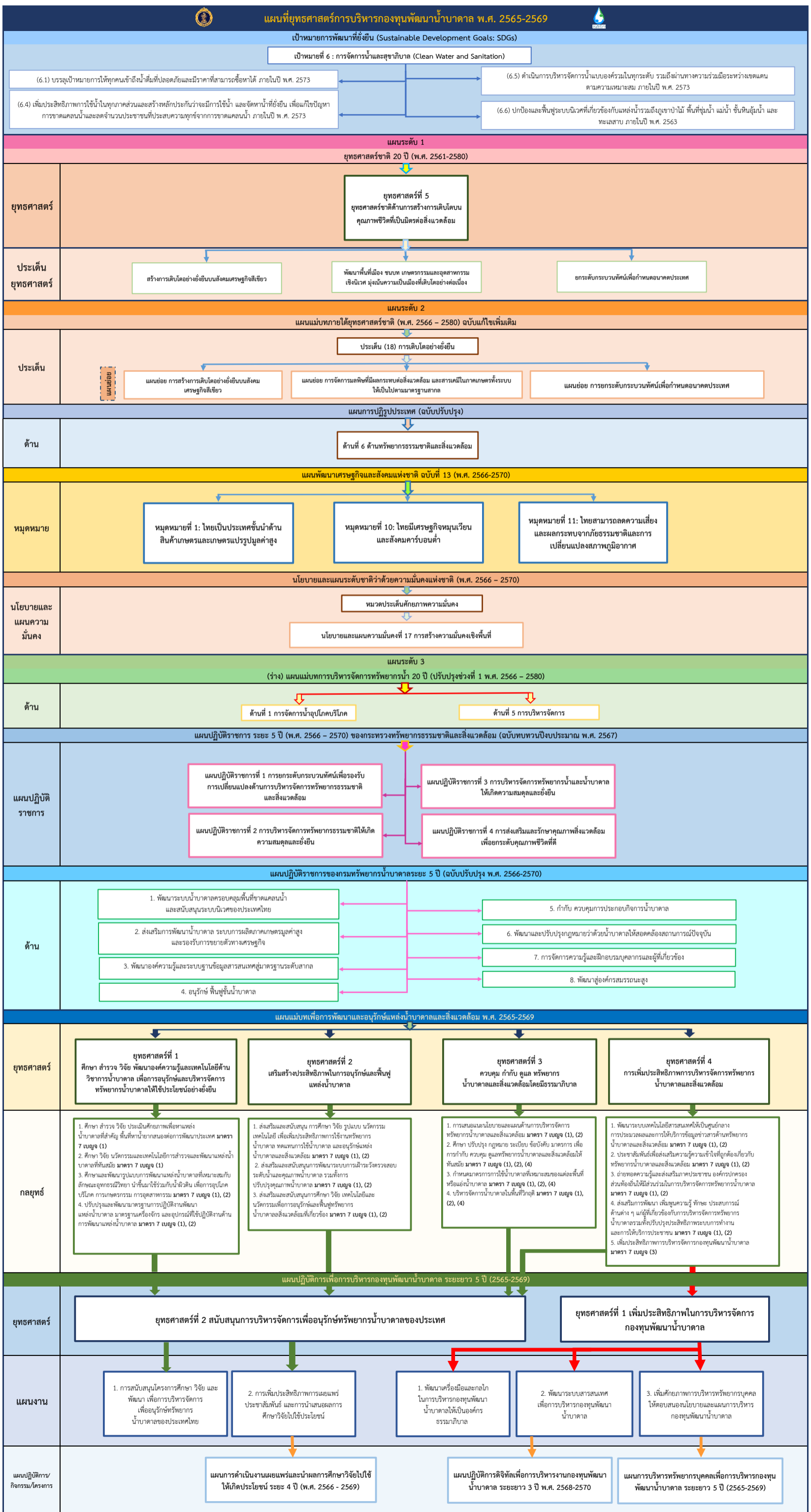

แผนงาน/โครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 - 2569

ลำดับที่	แผนงาน/โครงการ	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา	ปีงบประมาณ พ.ศ.				
					2565	2566	2567	2568	2569
37	โครงการสำรวจศึกษาและประเมินศักยภาพน้ำบาดาลเพื่อการบริหารจัดการทั่วประเทศ	สสพ.	25,000,000	12 เดือน ต่อระยะ	-	-	-	-	25,000,000
38	โครงการนำร่องการเพิ่มประสิทธิภาพการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่พัฒนา น้ำบาดาลขนาดใหญ่	สอพ.	20,000,000	-	20,000,000	-	-	-	-
39	โครงการศึกษาและประเมินปริมาณการสูบน้ำบาดาลที่ปลอดภัย (Safe Yield) ในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล (ระยะที่ 2)	สอพ.	28,588,000	18 เดือน	-	28,588,000	-	-	-
40	โครงการศึกษาการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลที่ถูกปนเปื้อนสารอินทรีย์ ระเหยง่ายในพื้นที่ อ.เมือง และ อ.จอมบึง จ.ราชบุรี	สอพ.	36,880,000	24 เดือน	-	36,880,000	-	-	-
41	โครงการติดตามการทรุดตัวของแผ่นดินในเขตวิกฤตการณ์ น้ำบาดาล โดยการใช้สัญญาณคลื่นเรดาร์ระยะไกล (InSAR) และการรังวัดด้วย เทคนิคทาง GNSS	สอพ.	16,000,000	24 เดือน	-	16,000,000	-	-	-
42	โครงการศึกษาผลกระทบต่อแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ชายฝั่งทะเล	สอพ.	60,000,000	12 เดือน ต่อระยะ	-	30,000,000	-	-	30,000,000
43	โครงการศึกษาการเติมน้ำใต้ดินระดับตื้นทั่วประเทศ	สอพ.	362,100,000	-	362,100,000	-	-	-	-
44	โครงการศึกษา สํารวจ เพื่อประเมินผลกระทบต่อแหล่งน้ำบาดาลจาก สถานการณ์น้ำเค็มรุกล้ำ กรณี ทำนบดินชั่วคราวของการก่อสร้างโครงการประตู ระบายน้ำท่าถั่วเกิดการพังทลาย	สอพ. สทบ. เขต 9 (ระยอง) และกมณ.	520,000	60 วัน	-	-	520,000	-	-
45	โครงการปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำบาดาล	สอพ.	148,428,760	24 เดือน	-	-	-	69,842,760	78,586,000
46	โครงการสำรวจและศึกษาค่าพื้นฐานโลหะหนักในน้ำบาดาลในพื้นที่เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณแอ่งน้ำบาดาล อุตรธานี - สกลนคร	สอพ.	50,000,000	18 เดือน	-	-	-	50,000,000	-
47	โครงการศึกษาสำรวจและประเมินผลการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่แอ่งเจ้าพระยา	สอพ.	59,000,000	12 เดือน ต่อระยะ	-	-	-	48,000,000	11,000,000
48	โครงการศึกษาแนวทางการฟื้นฟูและการเฝ้าระวังทรัพยากรน้ำบาดาลที่ปนเปื้อน บริเวณพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนในน้ำบาดาลสูง	สอพ.	35,000,000	24 เดือน	-	-	-	35,000,000	-
49	โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลอุทกธรณีวิทยาในรูปสามมิติเพื่อการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำบาดาล (พื้นที่แอ่งเจ้าพระยาตอนบนและแอ่งน้ำบาดาล ปราจีน-สระแก้ว)	สอพ.	15,900,000	24 เดือน	-	-	-	-	15,900,000
50	โครงการอนุรักษ์น้ำบาดาลในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชน	สอพ.	15,000,000	12 เดือน ต่อระยะ	-	-	-	-	15,000,000
51	โครงการศึกษาการเจาะสำรวน้ำบาดาลเพื่อการออกแบบและพัฒนา บ่อน้ำบาดาล	สทบ. เขต 1 - 12	120,000,000	-	120,000,000	-	-	-	-
52	โครงการศึกษา วิจัยเชิงพื้นที่	สทบ. เขต 1 - 12	36,000,000	1 ปี	-	36,000,000	-	-	-

แผนงาน/โครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 - 2569

ลำดับที่	แผนงาน/โครงการ	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา	ปีงบประมาณ พ.ศ.				
					2565	2566	2567	2568	2569
53	โครงการศึกษา สํารวจศักยภาพน้ำบาดาล ในพื้นที่ศักยภาพต่ำและเป็นหินแข็งระดับลึก ในพื้นที่แอ่งแพร่	สทบ. เขต 1 (ลำปาง)	10,000,000	12 เดือน	-	10,000,000	-	-	-
54	โครงการศึกษา สํารวจและออกแบบระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำเพื่อเสริมประสิทธิภาพระบบประปาบาดาลขนาดใหญ่	สทบ. เขต 2 (สุพรรณบุรี)	20,820,000	24 เดือน	-	-	-	20,820,000	-
55	โครงการศึกษาประสิทธิภาพเทคโนโลยีการปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล และประเมินความคุ้มค่าเพื่อการอุปโภคในพื้นที่น้ำบาดาลที่มีการปนเปื้อนสารหนู (ระยะที่ 2)	สทบ. เขต 8 (ราชบุรี)	23,316,620	7 เดือน	-	23,316,620	-	-	-
56	โครงการการประยุกต์ใช้ค่าเรดอน-222 เพื่อจำแนกระหว่างน้ำบาดาลกับน้ำผิวดิน (The application of using Rn-222 value to classify as groundwater or surface water)	สทบ. เขต 8 (ราชบุรี)	12,065,891	12 เดือน	-	12,065,891	-	-	-
57	โครงการติดตามคุณภาพและการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำบาดาล	สทบ. เขต 8 (ราชบุรี) และ สอฝ.	4,421,130	12 เดือน	-	-	4,421,130	-	-
58	โครงการศึกษาสำรวจ และประเมินศักยภาพน้ำบาดาล เพื่อต่อยอดพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนแก่โครงการขาดแคลนน้ำ พื้นที่ตำบลดอนประดู่ และตำบลปากพะยูน อำเภอกาบพะยูน จังหวัดพัทลุง	สทบ. เขต 12 (สงขลา)	5,808,760	6 เดือน	-	-	5,808,760	-	-
59	โครงการศึกษาสำรวจแหล่งน้ำบาดาล เพื่อพัฒนาต่อยอดเป็นแหล่งน้ำต้นทุนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดสงขลา	สทบ. เขต 12 (สงขลา)	13,828,900	12 เดือน	-	-	-	13,828,900	-
60	โครงการที่เป็นการศึกษา วิจัย ตามนโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับการจัดหาอุปโภคบริโภค และแก้ปัญหาภัยแล้ง	-	655,852,813	-	-	100,000,000	73,367,085	267,691,604	214,794,124
รวมงบประมาณทั้งสิ้น					1,059,855,000	1,128,607,784	800,000,000	1,080,000,000	1,090,000,000

แผนภูมิเชื่อมโยงแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569

วิสัยทัศน์

สนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถเป็นฐานการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนและมีธรรมาภิบาล

การวิเคราะห์ SWOT Analysis

จุดแข็ง (Strengths)

- มีหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน สนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
- มีองค์ความรู้ด้านบริหารจัดการน้ำบาดาล ที่สามารถนำไปเผยแพร่ต่อยอดได้
- มีกฎหมาย และเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ
- ความมั่นคงด้านน้ำบาดาล ทำให้รู้ศักยภาพน้ำบาดาลแต่ละพื้นที่
- การบริหารจัดการของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล สามารถเข้าถึงได้ และสามารถฟื้นฟูความเดือดร้อนของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาลต่อสภาวะวิกฤตการณ์หรือภัยพิบัติร้ายแรงทางธรรมชาติ

จุดอ่อน (Weakness)

- ระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ที่มีอยู่ ยังไม่ทันสมัยหรืออยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมแก่ผู้ใช้งานที่หลากหลาย ทั้งตัวข้อมูลและระบบการเชื่อมโยงข้อมูล เนื่องจากมีวิธีการใช้งานที่ยากและซับซ้อน เหมาะกับผู้มีคามชำนาญและมีความรู้เฉพาะด้าน
- ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านกฎหมายยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
- กลไกการจัดสรรน้ำบาดาลประเภทต่าง ๆ ในเชิงเศรษฐศาสตร์ น้ำบาดาลเพื่อนำมาใช้ ในการบริหารจัดการ ยังไม่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านน้ำบาดาล ยังไม่มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้อยู่คู่องค์กรอย่างยั่งยืน
- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขาดความต่อเนื่อง และไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์ อาจไม่สอดคล้องกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โอกาส (Opportunity)

- รัฐบาลให้ความสำคัญด้านทรัพยากรน้ำบาดาล โดยให้บรรจุไว้ในกรอบดำเนินงานของประเทศทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับล่าสุด และแผนยุทธศาสตร์ชาติ เป็นต้น
- ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอื่นนอกจากเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการขาดแคลนแหล่งน้ำที่มีคุณภาพเพียงพอต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและการใช้ประโยชน์ภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
- สังคมให้ความสำคัญและรับรู้ถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำบาดาล และรักษาสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น
- ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลทั้งในประเทศและนอกประเทศ รวมทั้งการแลกเปลี่ยน และการพัฒนาการศึกษาและวิจัยด้านน้ำบาดาล เพื่อให้มีโอกาส ในการพัฒนาแผนการจัดหาน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อุปสรรค (Threat)

- การแทรกแซงของปัญหาเร่งด่วนด้านภัยธรรมชาติ ทำให้แผนการดำเนินงานที่จัดทำไว้ไม่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง
- ระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาลขาดการเชื่อมโยง และไม่มีเอกภาพ ทำให้มีอุปสรรคด้านการใช้ข้อมูลร่วมกัน เพื่อการศึกษา วิจัย และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพ
- สังคมและประชาชนแม้จะมีความสนใจและต้องการใช้น้ำบาดาลมากขึ้น แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องด้านการใช้น้ำบาดาลทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

เป้าประสงค์

- บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศอย่างเป็นระบบ สร้างความสมดุลระหว่างการใช้อย่างยั่งยืน ทรัพยากรน้ำบาดาลกับการสงวนอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
- เพิ่มการสร้างจิตสำนึกของบุคลากรทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานของรัฐ ท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชน ชุมชน และประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรน้ำบาดาล ร่วมมือร่วมใจในการบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล
- เพื่อใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการเพื่อบริหารจัดการ พัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ 1** ศึกษา สำรวจ วิจัย พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิชาการน้ำบาดาล เพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 2** เสริมสร้างประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล
- ยุทธศาสตร์ที่ 3** ควบคุม กำกับ ดูแลทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมโดยมีธรรมาภิบาล
- ยุทธศาสตร์ที่ 4** การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทฯ

- ยุทธศาสตร์ที่ 1** ศึกษา สำรวจ วิจัย พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิชาการน้ำบาดาล เพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
  - กลยุทธ์ที่ 1** ศึกษา สำรวจ วิจัย และประเมินศักยภาพเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่สำคัญ พื้นที่หาน้ำยาก สนองต่อการพัฒนาประเทศ และแก้ไขภาวะวิกฤติ
  - กลยุทธ์ที่ 2** ศึกษา วิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่ทันสมัย
  - กลยุทธ์ที่ 3** ศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่เหมาะสมกับลักษณะอุทกธรณีวิทยา นำขึ้นมาใช้ร่วมกับน้ำผิวดิน เพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม
  - กลยุทธ์ที่ 4** ปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล มาตรฐานเครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล
- ยุทธศาสตร์ที่ 2** เสริมสร้างประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล
  - กลยุทธ์ที่ 1** ส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษา วิจัย รูปแบบ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาล ทดแทนการใช้น้ำบาดาล และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
  - กลยุทธ์ที่ 2** ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังตรวจสอบระดับน้ำ และคุณภาพน้ำบาดาล รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล
  - กลยุทธ์ที่ 3** ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง
- ยุทธศาสตร์ที่ 3** ควบคุม กำกับ ดูแล ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมโดยมีธรรมาภิบาล
  - กลยุทธ์ที่ 1** การเสนอแนะนโยบายและแผนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
  - กลยุทธ์ที่ 2** ศึกษา ปรับปรุง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรการ เพื่อการกำกับ ควบคุม ดูแล ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย
  - กลยุทธ์ที่ 3** กำหนดมาตรการการใช้น้ำบาดาลที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ หรือแอ่งน้ำบาดาล
  - กลยุทธ์ที่ 4** บริหารจัดการน้ำบาดาลในพื้นที่วิกฤติ
- ยุทธศาสตร์ที่ 4** การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
  - กลยุทธ์ที่ 1** พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นศูนย์กลางการประมวลผลและการให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
  - กลยุทธ์ที่ 2** ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
  - กลยุทธ์ที่ 3** ถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
  - กลยุทธ์ที่ 4** ส่งเสริมการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการทำงานและการให้บริการ ประชาชน
  - กลยุทธ์ที่ 5** เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล